

Zatwierdzone przez Zarząd w dniu 27.07.2018r. Rade Nadzorczą w dniu 31.07.2018r.

**BANK SPÓŁDZIELCZY
w Garwolinie**

Ujawnienie informacji

**dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń,
i innych informacji ujawniane zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego
i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji
kredytowych i firm inwestycyjnych, część ósma.**

SPIS TREŚCI:

I.	WSTĘP	3
II.	Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem	3
III.	Zakres stosowania	5
IV.	Fundusze własne	5
V.	Wymogi kapitałowe	6
VI.	Ekspozycja na ryzyko kontrahenta	7
VII.	Bufory kapitałowe	7
VIII.	Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego	7
IX.	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	7
X.	Aktywa wolne od obciążeń	13
XI.	Korzystanie z ECAI	13
XII.	Ekspozycje na ryzyko rynkowe	13
XIII.	Ekspozycja na ryzyko operacyjne	16
XIV.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym art. 477	16
XV.	Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym	17
XVI.	Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne	18
XVII.	Polityka w zakresie wynagrodzeń	18
XVIII.	Dźwignia finansowa	19
XIX.	Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego	20
XX.	Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego	20
XXI.	Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego	26
XXII.	Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego	26
Załącznik nr 1. Informacja o strategiach i celach zarządzania ryzykiem		26
Strategia w zakresie zarządzania ryzykiem biznesowym		41
Strategia w zakresie zarządzania ryzykiem kapitałowym		43
Załącznik nr 2. Oświadczenia Zarządu		44
Załącznik nr 3 informacja na temat profilu ryzyka		46

I. Wstęp

1. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2017 r.
2. Bank ujawnia informacje zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 za wyjątkiem :
  - 1) informacji nieistotnych, zastrzeżonych lub poufnych zgodnie z art. 432 Rozporządzenia 575/2013;
  - 2) informacji, których ujawnienie może mieć niekorzystny wpływ na pozycję banku i osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną;
  - 3) informacji objętych tajemnicą prawnie chronioną.
3. W przypadku pominięcia informacja o tym jest podawana w treści Ujawnienia.
4. Bank informuje, że niniejszy dokument nie obejmuje całego zakresu ujawnianych informacji, określonych w Części Ósmej Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 CRR. Ujawnienia informacji w innych dokumentach przez Bank wynika z art. 434 ust. 2 CRR, dokumenty te są dostępne w *Centrali Banku*.
5. Informacje nie zawarte w niniejszym dokumencie, a objęte obowiązkiem ujawnienia zostały zawarte w następujących dokumentach:
  - 1) *w części sprawozdania finansowego – informacja dodatkowa*
  - 2) *sprawozdanie zarządu*
6. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

II. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie z długofalową „ Ogólną Strategią zarządzania ryzykami w Banku Spółdzielczym w Garwolinie” przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Integralną częścią strategii są strategię, polityki, zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Strategia jest zgodna z założeniami „Strategii Banku Spółdzielczego w Garwolinie” i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji, przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.
2. Ogólna Strategia zarządzania ryzykami w Banku Spółdzielczym w Garwolinie jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym, np. Polityką kapitałową Banku Spółdzielczego w Garwolinie, Planami finansowymi, a także Politykami w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Polityka i Strategia zarządzania ryzykiem zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponieść.

4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
5. Informacja dotycząca art. 435. ust. 1 lit a-d Rozporządzenia, tzn. strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko – zawarte są w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.
6. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez Art. 453 ust.1 lit. e zawarte jest w Załączniku nr 2.
7. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust 1. lit f. w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarte są w załączniku nr 3 .
8. W zakresie art. 435 ust 2 Bank informuje, że:
  - 1) Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Członkowie Rady Nadzorczej Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów.
  - 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z „*Polityką w zakresie oceny kwalifikacji członków organów Banku, a także innych osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku Spółdzielczym w Garwolinie*” Członków Rady Nadzorczej powołuje Walne Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata, oceny następczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z „*Polityką w zakresie oceny kwalifikacji członków organów Banku, a także innych osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku Spółdzielczym w Garwolinie*”.
  - 3) Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.
  - 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka.

5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty *Regulaminem funkcjonowania systemu informacji zarządczej*, definiującym: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

III. Zakres stosowania

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

IV. Fundusze własne

1. Według zasad pakietu CRDIV/CRR adekwatność kapitałowa w 2017r. była analizowana w oparciu o trzy rodzaje wskaźników:

- 1) Współczynnik kapitału podstawowego TIER I ,
- 2) współczynnik kapitału TIER I,
- 3) łączny współczynnik kapitałowy.

Na dzień 31.12.2017r. wszystkie wskaźniki kapitałowe ukształtowały się powyżej regulacyjnych wymogów minimalnych.

Zgodnie z zapisem Rozporządzenia nr.1423/2013, poniżej została zaprezentowana struktura funduszy własnych w oparciu o wzór stanowiący załącznik nr 6 do Rozporządzenia nr 1423/2013. W celu zachowania przejrzystości danych zawartych w poniższej tabeli zakres ujawnień został ograniczony do pozycji niezerowych przy jednoczesnym zachowaniu numeracji zgodnej ze wzorem załącznik nr 6.

	Kwota (w tys. zł) na dzień 31.12.2017r.
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: INSTRUMENTY I KAPITAŁY REZERWOWE	
1.Instrumenty kapitałowe i związane z nimi azio emisyjne	583,7
3.Skumulowane inne całkowite dochody(i pozostałe kapitały rezerwowe)	21.729,70
6.Kapitał podstawowy TIER I przed korektami regulacyjnymi	22.313,4
8. Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu podatku odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-64,21
28. Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier I	-355,70
29. kapitał podstawowy Tier I	21.893,49

KAPITAŁ DODATKOWY TIER I : INSTRUMENTY	
36.Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	-
KAPITAŁ DODATKOWY TIER I : KOREKTY REGULACYJNE	-
43.Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	-
44. kapitał dodatkowy Tier I	-
45. kapitał Tier I (kapitał Tier I=kapitał podstawowy Tier I + Kapitał dodatkowy	21.893,49
KAPITAŁ TIER II :INSTRUMENTY I REZERWY	
51. Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	-
57. całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-
58. Kapitał Tier II	-
59. łączny kapitał (łączny kapitał= kapitał Tier I +Kapitał Tier II	21.893,49
Aktywa ważone ryzykiem razem	121.797,71
WSPÓŁCZYNNIKI I BUFORY KAPITAŁOWE	
61. Kapitał podstawowy Tier I(wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,72
62.Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,72
łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej ekspozycji na ryzyko	15,72

V. Wymogi kapitałowe

1. Bank dostosowywał wielkość funduszy własnych do poziomu i rodzaju ryzyka na jakie był narażony, oraz charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności. W tym celu w Banku jest opracowany proces oceny adekwatności kapitałowej, który służył utrzymaniu funduszy własnych na poziomie adekwatnym do profilu i poziomu ryzyka ponoszonego przez Bank.
2. Kapitał wewnętrzny to szacowana wielkość kapitału.
3. Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych

określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE - nie dotyczy

4. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112.

Lp.	Klasy aktywów	Wymóg w tys. zł
1.	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	779,18
2.	Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	0,34
3.	Ekspozycje wobec instytucji	337.26
4.	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	1.644,26
5.	Ekspozycje detaliczne	2.061,65
6.	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	4.155,64
7.	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	128,61
8.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	76.94
9.	Inne pozycje	559,94
	RAZEM:	9.743,82

VI. Ekspozycja na ryzyko kontrahenta

Nie dotyczy.

VII. Bufory kapitałowe

Nie dotyczy

VIII. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego

Nie dotyczy

IX. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego

1. Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Bank Spółdzielczy w Garwolinie dokonuje comiesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych z rozpoznaną utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw zgodnie z Instrukcją Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych.

Należności zagrożone (z rozpoznaną utratą wartości) są to należności zaklasyfikowane do grupy podwyższonego ryzyka: poniżej standardu, wątpliwej i straconej, o których mowa w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Obowiązująca w Banku Spółdzielczym w Garwolinie Instrukcja Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych jest zgodna z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. z późniejszymi zmianami.

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Podstawą do utworzenia rezerwy celowej jest prawidłowo dokonana ocena ryzyka, klasyfikacja ekspozycji kredytowej, ustalenie wartości zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerwy oraz limit pomniejszeń ekspozycji kredytowych wynikający z opóźnień w spłacie.

Rezerwy celowe są tworzone, aktualizowane co do wysokości oraz rozwiązywane:

- 1) z uwzględnieniem kryterium terminowości – najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca;
- 2) z uwzględnieniem kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej – najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń;
- 3) z uwzględnieniem kryterium limitu pomniejszeń – najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca.

Bank dotwarza rezerwy celowe na ekspozycję kredytowe najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana klasyfikacji ekspozycji kredytowej do wyższej grupy ryzyka kredytowego; nastąpił spadek wartości zabezpieczenia pomniejszającego podstawę tworzenia rezerw celowych oraz nastąpiło przekroczenie okresu opóźnienia w spłacie ekspozycji kredytowej determinujące zastosowanie limitu pomniejszenia ekspozycji kredytowej.

Rozwiązanie części lub całości rezerw celowych następuje po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia, to znaczy w przypadku:

- a. zmniejszenia wartości ekspozycji kredytowej;
- b. zmiany klasyfikacji ekspozycji kredytowej do niższej kategorii ryzyka;
- c. wzrostu wartości zabezpieczenia lub ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia ;
- d. wzrostu wartości rezerwy na ryzyko ogólne.

W przypadku spłaty ekspozycji kredytowej Bank dokonuje aktualizacji poziomu rezerwy celowej utworzonej na tę ekspozycję najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca, w którym nastąpiła spłata.

3. **Całkowitą kwotę ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego – łączna wartość ekspozycji przed ograniczaniem ryzyka kredytowego obliczona do celu wyznaczania wymogu kapitałowego** a także średnią kwotę ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji – *kwota ekspozycji oraz średnia kwota ekspozycji w ujawnianym roku w podziale na kategorie wg metody standardowej obliczania wymogu na ryzyko kredytowe. Dane przedstawiono w poniższej tabeli:*

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota ekspozycji po odliczeniu korekt wartości i rezerw na dzień 31.12.2017 r. w tys. zł	Średnia kwota w okresie od 01.2017 r. do 12.2017 r.

1.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	57 390,55	52 928,67
2.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	48 698,77	48 332,58
3.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	8,54	9,53
4.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec wielostronnych banków rozwoju	0,00	0,00
5.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organizacji międzynarodowych	0,00	0,00
6.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	63 095,88	57 292,02
7.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	31 260,93	31 969,64
8.	ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne	37 443,82	36 716,37
9.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe zabezpieczone na nieruchomościach	64 509,71	60 351,61
10.	ekspozycje przeterminowane wymagalne w tym zabezpieczone hipoteką	1 579,64	1 793,77
11.	ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	0,00	0,00
12.	ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych	0,00	0,00
13.	pozycje sekurytyzacyjne	0,00	0,00
14.	ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorców	0,00	0,00
15.	ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	4 006,87	1 001,72
16.	inne ekspozycje:	12 113,65	12 174,52
	RAZEM:	320 108,35	248.259,63

4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach – nie dotyczy, Bank prowadzi działalność lokalnie
5. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach – zapadalność wg kategorii ekspozycji w metodzie standardowej, została przedstawiona w tabeli poniżej (dane tys. zł.):

Istotne klasy należności	a'vista	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat
--------------------------	---------	----------	----------	----------	-----------	---------	---------	----------	-----------	----------------

np. Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe od podmiotów niefinansowych	266,05	2 077,70	3 870,34	9 537,91	9 696,95	13 446,16	25 680,64	27 606,16	27 076,49	10 690,71
Ekspozycje od podmiotów sektora rządowego i samorządowego	0,00	184,60	485,87	971,94	1 298,25	2 684,28	7 061,14	5 702,49	4 010,74	0,00
RAZEM:	266,05	2 262,31	4 356,21	6 639,51	10 995,20	16 130,45	32 921,78	33 308,65	31 087,23	10 690,71

6. Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Branże	Wartość w tys. zł
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	28 618
2.	Górnictwo i wydobywanie	178
3.	Przetwórstwo przemysłowe	6 686
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
5.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0
6.	Budownictwo	5 395
7.	Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów	10 398
8.	Transport i gospodarka magazynowa	5 964
9.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami	850
10.	Informacja i komunikacja	81
11.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	684
13.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	475
14.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	612
15.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	22 399
16.	Edukacja	119
17.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	939
18.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	159
19.	Pozostała działalność usługowa	1 940
20.	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0
21.	Organizacje o zespoły eksterytorialne	0

7. Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł
Banki	42 862,00
Należności normalne	42 862,00
Należności pod obserwacją	0,00
Należności zagrożone	
Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	0,00
Należności normalne	0,00
Należności pod obserwacją	0,00
Należności zagrożone	0,00
Pomocnicze instytucje finansowe	0,00
Należności normalne	0,00
Należności pod obserwacją	0,00
Należności zagrożone	0,00
Instytucje ubezpieczeniowe	0,00
Należności normalne	0,00
Należności pod obserwacją	0,00
Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym:	42 62,00

8. Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta oraz w podziale na branże według stanu na dzień 31.12.2017r. roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0
	Należności normalne	0
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	0
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	9 253,32
	Należności normalne	9 235,77
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	17,55
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	13 204,30
	Należności normalne	11 015,87
	Należności pod obserwacją	386,83
	Należności zagrożone	1 801,61
4.	Osoby prywatne	85 646,86
	Należności normalne	85 091,26
	Należności pod obserwacją	248,50
	Należności zagrożone	307,10
5.	Rolnicy indywidualni	17 403,11
	Należności normalne	16 927,42
	Należności pod obserwacją	183,28
	Należności zagrożone	292,40
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	768,05
	Należności normalne	768,05
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	

Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym:	126 275,65
---	------------

- kwotę ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym;
- nie dotyczy, Bank Spółdzielczy w Garwolinie działa lokalnie.
- uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości, przedstawiono oddzielnie.

Uzgodnione (salda) rezerw dla całego portfela przedstawia poniższa tabela:

Kategorie należności	Stan na 31.12.2016r.	Zwiększenia rezerw	Rozwiązanie rezerw	Stan na 31.12.2017r.	Wymagany poziom rezerw
Należności normalne	196 962,56	221 711,21	210 890,52	207 783,25	207 783,25
- sektor niefinansowy					
Należności pod obserwacją	14 256,93	12 969,1	15 048,71	12 177,32	12 177,32
- sektor finansowy	0			0	0
- sektor niefinansowy	14 256,93	12 969,1	15 048,71	12 177,32	12 177,32
- sektor budżetowy	0			0	0
Należności poniżej standardu	521 236,19	36 537,04	251 514,63	306 258,6	306 258,6
- sektor finansowy	0			0	0
- sektor niefinansowy	521 236,19	36 537,04	251 514,63	306 258,6	306 258,6
- sektor budżetowy	0			0	0
Należności wątpliwe	30 224,26	384 420,61	146 403,07	268 241,8	268 241,8
- sektor finansowy	0			0	0
- sektor	30	384	146	268	268

niefinansow y	224,26	420,61	403,07	241,8	241,8
- sektor budżetowy	0			0	0
Należności stracone	193 379,74	185 338,25	47 438,15	331 279,84	331 279,84
- sektor finansowy	0			0	0
- sektor niefinansow y	193 379,74	185 338,25	47438,1 5	331 279,84	331 279,84
- sektor budżetowy				0	0
Razem	956 059, 68	840 976, 21	671 295 ,08	1 125 7 40,81	1 125 74 0,81

X. Aktywa wolne od obciążeń

- Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

XI. Korzystanie z ECAI

Nie dotyczy

XII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	Nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	Nie wystąpił

RYZYO WALUTOWE

WSTĘP

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych.

Z zarządzaniem ryzykiem walutowym wiąże się:

- 1) zarządzanie pozycją walutową Banku poprzez zapewnienie odpowiedniej struktury walutowej i terminowej aktywów i pasywów bilansowych oraz pozycji pozabilansowych,
- 2) zapewnienie płynności płatniczej Banku, przy optymalizacji stanów środków na rachunkach nostro,
- 3) kontrola i monitorowanie różnych rodzajów ryzyka, towarzyszących transakcjom walutowym.

POMIAR I OCENA RYZYKA WALUTOWEGO

W celu określenia poziomu ryzyka walutowego Bank wykorzystuje model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Raz na miesiąc przeprowadzany jest test skrajnych warunków polegający na dokonywaniu serii symulacji wpływu niekorzystnych rynkowych czynników ryzyka na wynik zrealizowany na portfelu pozycji walutowych oraz na poziom VAR.

Test skrajnych warunków przeprowadzany jest dla portfela pozycji walutowych z każdego dnia roboczego testowanego miesiąca.

W ramach testu skrajnych warunków wyznacza się maksymalną stratę, dla okresu prognozy wynoszącego 1 dzień roboczy, jako największą wartość spośród:

- 1) maksymalnego VAR (Max-VaR) dla portfela z danego dnia przy założeniu przyjęcia przez współczynniki korelacji wartości skrajnie niekorzystnych dla straty na portfelu, a przez odchylenia standardowe wartości największych w historii,
- 2) największej hipotetycznej straty na portfelu pozycji walutowych z danego dnia, która nastąpiłaby w historii w ciągu jednego dnia.

W ramach testu skrajnych warunków wyznacza się maksymalną stratę, dla okresu prognozy wynoszącego 5 dni roboczych, jako największą wartość spośród:

- 3) maksymalnego VAR dla okresu prognozy wynoszącego 5 dni roboczych (Max-VaR-5) obliczanego zgodnie ze wzorem:
$$\text{Max-VaR-5} = 5^{0.5} \times \text{Max-VaR};$$
- 4) największej hipotetycznej straty na portfelu pozycji walutowych z danego dnia, która nastąpiłaby w historii w ciągu 5 kolejnych dni roboczych.

MONITOROWANIE RYZYKA WALUTOWEGO

W 2017 roku ryzyko walutowe Banku Spółdzielczego w Garwolinie kształtowało się na niskim poziomie, gdyż Bank, co do zasady, prowadzi politykę domykania pozycji w walutach głównych,

tj. EUR, USD, CHF i GBP.

Dla zapewnienia prawidłowego bieżącego zarządzania ryzykiem walutowym w Banku sporządza się raport pozycji walutowej Banku każdego dnia roboczego.

Dane niezbędne do sporządzania raportu pozycji walutowej Banku, agregowane są na poziomie Centrali przez osobę z zespołu zarządzania ryzykami i analiz.

W rachunku pozycji walutowej banku wyznaczane są

- Pozycje walutowe netto dla każdej waluty obcej oddzielnie

- Całkowita pozycja walutowa Banku

Pozycje walutowe wyraża się w wartości bilansowej, przy czym bieżące pozycje pierwotne przeliczane są na złote według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym w trybie przyjętym dla ich wyceny, tak jak na dzień bilansowy.

Codzienne pozycje walutowe netto Banku oraz kursy średnie NBP są głównym źródłem danych do wyliczeń VAR.

VaR 5-dniowy dla pozycji walutowej Banku na dzień 29 grudnia 2017 roku wynosił 110 złotych,

VaR i analiza testów warunków skrajnych aktywów finansowych

Banku (łącznie dla wszystkich walut) narażonych na ryzyko walutowe na dzień 29 grudnia 2017 roku przedstawiały się następująco:

Okres prognozy	1 dzień roboczy	5 dni roboczych
VAR	49Zł	110 Zł
MAX. VAR	214 Zł	478 Zł
MAX.HIS.STRATA	302 Zł	427 Zł
MAX.VAR/VAR	4,37	4,37
MAX.HIS.STR./VAR	6,17	3,90

RAPORTOWANIE RYZYKA WALUTOWEGO

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie miesięcznym dla Zarządu oraz półrocznym dla Rady Nadzorczej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko a także księgową wycenę działalności walutowej w ramach analizy wyniku z pozycji wymiany. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: Zarząd oraz Rada Nadzorcza.

DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA WALUTOWEGO

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym w Banku Spółdzielczym w Garwolinie są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,

W Banku zostały ustanowione limity na ryzyko walutowe m.in. na: pozycje walutowe LN, limit pozycji całkowitej LPC oraz Limit LVAR.

XIII. Ekspozycja na ryzyko operacyjne

1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczany jest przez Bank metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2017 r wynosi 1396 tyś zł.
2. Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego - zdarzenia ryzyka operacyjnego zarejestrowane w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2017 roku obejmujące straty bezpośrednie i pośrednie podane są w poniższej tabeli.

Lp.	Klasa zdarzeń	Wartość
1	Oszustwa wewnętrzne	0
2	Oszustwa zewnętrzne	93605,97
3	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	33349,78
4	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0,00
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	14467,62
6	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	37987,31
7	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	55549,25

3. Występowanie istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego jest raportowane Zarządowi, który podejmuje odpowiednie decyzje.
4. Bank realizuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach tego procesu identyfikuje się zdarzenia ryzyka operacyjnego i dokonuje się ewidencjonowania i analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym.

W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę procesów wewnętrznych banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizacja odpowiednich szkoleń dla pracowników.

W celu dokonywania rejestracji zdarzeń operacyjnych w centralnej bazie zdarzeń operacyjnych modułu RIRO systemu Novum Bank Enterprise stosowany jest podział na następujące linie biznesowe: bankowość komercyjna, bankowość detaliczna, płatności i rozliczenia.

XIV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym art.447

Bank stosuje zasady (politykę) rachunkowości, w tym metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalenia przychodów i kosztów, zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r poz. 330, z późn. zmianami) oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 01 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 329), w tym: zasady ujmowania w kapitale własnym skutków wyceny pozycji bilansowych.

W aktywach bilansu znajdują się następujące papiery wartościowe:

L.p.	Nazwa instrumentu finansowego	Wartość godziwa w tys. zł	Wartość bilansowa na dzień 31-12-2017 r. w tys. .zł.
1.	Akcje Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.	2.242,98	2.242,98
2.	Udziały TUW	0,2	0,2

Zakupione akcje BPS S.A. mają charakter wyłącznie strategiczny- wynikający z uczestnictwa Banku w zrzeszeniu BPS. Na dzień bilansowy w. w. akcje i udziały zostały wycenione według ceny nabycia zgodnie z par.36 ust.3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 01 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków. Na dzień 31.12.2017r Bank nie posiada papierów kapitałowych do zbycia.

W 2017 roku w Banku nie było zrealizowanych zysków lub strat ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w zakresie ekspozycji nieuwzględnionych w portfelu handlowym.

Nie wystąpiły również niezrealizowane zyski lub straty z aktualizacji wyceny.

XV. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej odbywa się na podstawie przyjętych Zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Garwolinie. Pomiar ryzyka obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje zarządzane przez jednostki Banku i ma charakter skonsolidowany. Bank narażony jest na ryzyko przeszacowania i bazowe z uwagi, że w największym stopniu wpływa ono na poziom zmian wyniku odsetkowego. Pomiar ryzyka odbywa się za pomocą metody luki poprzez porównanie wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym z wartością pasywów przeszacowywanych w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne i wyliczaniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych.

Do pomiaru narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej Bank stosuje również metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego, analizę wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej, metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej banku. Zrywalność depozytów i przedpłaty kredytów objęte są monitoringiem. Jako znaczący poziom opcji klienta uznaje się sytuację gdy:

- zrywalność depozytów z terminem pierwotnym powyżej 3 miesięcy przekroczy w okresie

analizowanego miesiąca poziom 2% kwoty depozytów ogółem, przy czym nie uważa się depozytu za zerwany w przypadku jego wycofania w ciągu 7 dni od momentu odnowienia,

- łączna kwota kredytów spłacanych przed terminem przekroczy w okresie analizowanego miesiąca 2% kwoty kredytów w sytuacji normalnej i pod obserwacją; przy czym za przedterminową spłatę kredytu uznaje się przypadek, gdy kwota spłacana przed terminem wynosi co najmniej 1.000,- złotych i jednocześnie wyprzedzenie w stosunku do ustalonego (umownego) harmonogramu spłat wynosi co najmniej 30 dni. W przypadku ich przekroczenia Zarząd podejmuje określone działania. Depozyty o nieokreślonym terminie wymagalności obejmują środki na rachunkach bieżących i ror oraz depozyty avista. W dominującej części ich oprocentowanie uzależnione jest od decyzji Zarządu. Bank ogranicza ryzyko związane z możliwością nadmiernego odpływu środków o nieokreślonym terminie wymagalności, poprzez świadczenie kompleksowych usług związanych z obsługą rachunków bieżących. Pomiar ryzyka stopy procentowej odbywa się w okresach miesięcznych.

Bank dokonuje analizy szokowych spadków i wzrostów stóp procentowych o +/- 2 pp. (stress test).

Na dzień 31.12.2017 r przy spadku stóp procentowych o 2 pp. zmiana wyniku odsetkowego wyniesie -4019,6 tys. zł. Przy wzroście stóp procentowych o 2 pp. zmiana wyniesie + 698,1 tys. zł.

Przy wzroście stóp procentowych o 2pp zmiana wartości ekonomicznej banku wyniesie - 97,2 tys. zł.

Na dzień 31.12.2017 r kapitał wewnętrzny wyniósł 735,7 tys zł.

XVI. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne

Nie dotyczy

XVII. Polityka w zakresie wynagrodzeń

„Polityka zmiennych składników osób zajmujących stanowiska kierownicze” została odwołana i zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach – Zarząd przyjął w listopadzie 2017r. następujące regulacje wewnętrzne:

1. „Polityka identyfikowania kluczowych funkcji oraz powoływania i odwoływania osób pełniących kluczowe funkcje w Banku Spółdzielczym w Garwolinie”,
2. „Polityka wynagradzania Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym w Garwolinie”,
3. „Polityka wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Garwolinie”.

Celem opracowania i wdrożenia „Polityki wynagrodzeń” jest określenie zasad wynagradzania i wypłaty wynagrodzeń dla osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Garwolinie. „Polityka wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej” określa zasady ustalania, wypłacania i monitorowania wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej.

Celem „Polityki identyfikowania kluczowych funkcji oraz powoływania i odwoływania osób pełniących kluczowe funkcje w banku jest określenie kwalifikacji, które muszą spełnić osoby starające się o kluczowe funkcje w banku.

1. Z uwagi na skalę działalności Banku nie powoływano komisji/komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.
2. Wynagrodzenia osób objętych polityką wynagrodzeń (Polityką wynagrodzeń) są zależne od: pozytywnej oceny efektów pracy za trzyletni okres oceny. Ocena efektów pracy obejmuje następujące wskaźniki:
  - 1) zysk brutto,
  - 2) zysk netto,
  - 3) zwrot z kapitału własnego (ROE),
  - 4) jakość portfela kredytowego.
3. Ocenie podlega z uwzględnieniem zewnętrznych czynników makroekonomicznych stopień wykonania wymienionych wskaźników w odniesieniu do planu finansowego w poszczególnych latach podlegających ocenie oraz w stosunku do założeń przyjętych w Strategii Banku za dany okres.
4. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) dyrektywy 36/2013 – zmienne składniki wynagrodzeń wypłacane są w 60% w formie pieniężnej, niezwłocznie po ich przyznaniu, natomiast wypłata pozostałej części – 40% odroczonego wynagrodzenia zostaje zdeponowana na indywidualnym koncie pracownika.
5. Bank nie stosuje polityki odraczania płatności i wynagrodzenia w postaci nabywania uprawnień do papierów wartościowych, a także innych świadczeń niepieniężnych.
6. Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń, z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka.

	Zarząd i Główny Księgowy	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
Wynagrodzenie stałe	548,00 tys. zł.		548,00 tys. zł.
Wynagrodzenie zmienne	47,17 tys. zł		47,17 tys. zł.
Liczba osób uzyskujących odprawy	-		-
Wartość odpraw	-		-
Najwyższa wypłata odprawy	-		-

7. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR .

Nie dotyczy

XVIII. Dźwignia finansowa

- 1 Wskaźnik dźwigni finansowej- dźwignia finansowa oznacza względną w stosunku do funduszy

własnych Banku-wielkość posiadanych przez Bank aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów udzielonych z przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Ryzyko nadmiernej dźwigni materializuje się poprzez niedopasowanie skali działalności i struktury źródeł finansowania oraz niedostateczne wyposażenie Banku w fundusze własne.

2. Wskaźnik dźwigni jest liczony zgodnie z artykułem 429 Rozporządzenie CRR(zmienionym Rozporządzeniem 2016/428 UE) tj. jako miara kapitału TIER I podzielona przez miarę ekspozycji całkowitej i wyraża wskaźnik jako wartość procentową Bank oblicza wskaźnik dźwigni w sprawozdawczym dniu odniesienia. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału TIER I, jak i według definicji przejściowej kapitału TIER I.
3. Na dzień 31-12-2017r wskaźnik dźwigni finansowej prezentowany w sprawozdawczości wynosił:
  - dla w pełni wprowadzonej definicji- 7,13%
  - dla definicji przejściowej- 7,02%

XIX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego

Nie dotyczy

XX. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego

1. Bank Spółdzielczy w Garwolinie nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych

2. Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi

Wartość przyjmowanego przez Bank zabezpieczenia uzależniona jest od:

- 1) oceny zdolności kredytowej wnioskodawcy w przypadku kredytowania osób fizycznych;
- 2) grupy ryzyka w przypadku kredytowania działalności gospodarczej, chyba, że odrębne uregulowania wewnętrzne Banku stanowią inaczej.

Bank określił zasady bieżącej oceny wartości przyjmowanych zabezpieczeń w Instrukcji Prawnych Form Zabezpieczenia Wierzytelności w BS Garwolin .

Bank ustalając formę zabezpieczenia analizuje każdorazowo realną możliwość zaspokojenia roszczeń Banku z ustanowionego zabezpieczenia w możliwie najkrótszym czasie z przyjętego zabezpieczenia ponadto analizuje płynność zabezpieczenia, istniejące już obciążenia, możliwość pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych na należności Banku. Wartość przyjętego zabezpieczenia po korekcie wskaźnikami w stosunku do kwoty wnioskowanego kredytu wyznacza skorygowany wskaźnik zabezpieczenia. Wysokość skorygowanego wskaźnika zabezpieczenia

powinna kształtować się na poziomie adekwatnym do ponoszonego ryzyka tj. przypisanym do danej klasy ryzyka wnioskodawcy wyznaczonej w trakcie analizy kredytowej.

Stosowane przez Bank kryteria płynności:

- najbardziej płynnymi zabezpieczeniami to te, które pozwalają na szybką egzekucję, np. kaucja, blokada środków,
- kiedy zabezpieczeniem są aktywa trwałe muszą być łatwo zbywalne (płynne), np.: środki transportu, maszyny i urządzenia powszechnie stosowane,
- Bank stara się nie przyjmować zabezpieczeń w postaci trudno zbywalnych (niepłynnych) aktywów np. specjalistyczny sprzęt, specjalistyczne linie technologiczne.

Zasady i procedury dotyczące wycen nieruchomości:

Bank akceptuje jako zabezpieczenie kredytów nieruchomości mieszkalne, komercyjne i pozostałe.

W przypadku kredytów na zakup nieruchomości mieszkalnej na rynku wtórnym jest wymagany operat szacunkowy, który podlega weryfikacji w formie indywidualnego raportu oceny wartości nieruchomości, za wartość zabezpieczenia przyjmuje się wartość rynkową z operatu szacunkowego, o ile metryki produktowe nie stanowią inaczej.

W przypadku kredytów na zakup nieruchomości mieszkalnej na rynku pierwotnym za wartość zabezpieczenia przyjmuje się cenę wskazaną w umowie rezerwacyjnej, przedwstępnej z deweloperem lub spółdzielnią mieszkaniową, która została zawarta nie wcześniej niż 24 miesiące przed datą złożenia wniosku kredytowego.

W celu ustalenia aktualnej wartości inwestycji w trakcie realizacji w przypadku kredytów uruchamianych w transzach, a zabezpieczeniem kredytu jest nieruchomość w budowie, wymagana jest opinia dotycząca zaawansowania wykonanych prac budowlanych,

W przypadku, gdy zabezpieczeniem ekspozycji kredytowej, ma być hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej, wskazane jest określenie wartości rynkowej nieruchomości, w formie operatu szacunkowego, dokonane przez rzeczoznawcę majątkowego.

Wycena dokonana przez rzeczoznawcę majątkowego podlega indywidualnej ocenie wartości nieruchomości, w której pracownik przeprowadza analizę formalną, podejście wyceny, wymagane załączniki, analizę stanu prawnego, analizę merytoryczną, zasadność i wiarygodność przyjętych założeń, ich zgodności z praktyką i danym rynkowymi przez pracownika Banku, ponadto pracownik ocenia analizę rynku nieruchomości z wykorzystaniem bazy danych AMRON.

Pracownik Banku ma obowiązek sprawdzić, czy przyjęta metoda wyceny została dostosowana do rodzaju nieruchomości, dokonać niezależnego sprawdzenia stanu prawnego nieruchomości (m.in. w oparciu o odpis księgi wieczystej i wypis z rejestru gruntów), ze szczególnym uwzględnieniem praw obciążających nieruchomość, w tym obciążeń hipotecznych oraz przeznaczenia nieruchomości w planie zagospodarowania przestrzennego.

Jeżeli łączna kwota zabezpieczonych wierzytelności na danej nieruchomości nie przekracza 250.000,00 zł oraz szczegółowe regulację nie wymagają wyceny rzeczoznawcy, dopuszczalne jest ustalenie wartości nieruchomości na podstawie:

- aktualnej polisy ubezpieczeniowej budynków znajdujących się na nieruchomości, pod warunkiem, że nie została zawarta na potrzeby aktualnie zabezpieczanej wierzytelności, lub
- danych z GUS - w przypadku gruntów rolnych, lub
- cen rynkowych lub danych z GUS lub aktu zakupu – w przypadku działek niezabudowanych.

Wartość przyjmowanych zabezpieczeń pozostałych zabezpieczeń:

1. W przypadku zabezpieczenia w formie zastawu rejestrowego wartość jest określona na podstawie aktualnej wycenie niezależnego rzeczoznawcy majątkowego, zweryfikowana aktualną polisą ubezpieczeniową i cenami giełdowymi lub/i rynkowymi; dopuszczalne jest również przyjęcie wartości określonej na innej podstawie niż wycena rzeczoznawcy, w przypadkach gdy:
  - a) rzeczy ruchome występują w obrocie rynkowym – ich wartość można przyjąć na podstawie aktualnej polisy ubezpieczeniowej po jej zweryfikowaniu z cenami giełdowymi lub/i rynkowymi
  - b) rzeczy ruchome są nowe, zakupione i dostarczone nabywcy— wartość ich może być ustalona według faktury zakupu, po jej zweryfikowaniu z aktualną polisą ubezpieczeniową. Za rzecz nową uznaje się rzecz zakupioną do 6 miesięcy od daty złożenia wniosku kredytowego.
2. W przypadku zabezpieczenia wierzytelności w formie przeniesienia na Bank przez dłużnika lub osobę trzecią, do czasu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją prawa własności rzeczy ruchomej stanowiącej środek obrotowy (przewłaszczenie rzeczy ruchomej) lub ustanowienia zastawu rejestrowego na rzeczy ruchomej stanowiącej środek obrotowy - do ustalenia wartości zabezpieczenia w przypadku braku wyceny niezależnego rzeczoznawcy przyjmuje się aktualną wartość przedmiotu przewłaszczenia/zastawu, przy czym podstawę wyliczenia tej wartości stanowi:
  - 1) aktualna wartość rzeczy ustalona na podstawie ceny zakupu lub technicznego kosztu wytworzenia, po jej zweryfikowaniu z cenami giełdowymi lub/i rynkowymi,
  - 2) wartość rzeczy określona w aktualnej polisie ubezpieczeniowej po jej zweryfikowaniu z cenami giełdowymi lub/i rynkowymi;
4. Jeżeli zabezpieczenie wierzytelności Banku stanowi poręczenie według prawa cywilnego lub poręczenie wekslowe osoby fizycznej określa jest jako kwota poręczanego zobowiązania, pod warunkiem jednak, że sytuacja finansowa poręczyciela jest co najmniej tak dobra, jak sytuacja finansowa wnioskodawcy, a w szczególności dochody poręczyciela kształtują się na poziomie zbliżonym do dochodów wnioskodawcy Bank dokonuje w tym celu oceny zdolności kredytowej poręczyciela według kryteriów obowiązujących przy udzielaniu przez Bank kredytów.
4. Jeżeli zabezpieczenie wierzytelności Banku stanowić będzie przelew wierzytelności z kontraktu/umowy – do ustalenia wartości zabezpieczenia przyjmuje się wartości netto towarów lub usług, bez podatku VAT, uwzględniając indywidualne warunki umowy/kontraktu, w tym:
  - 1) terminy płatności,

- 2) tryb zgłaszania i załatwiania reklamacji,
- 3) terminy wypowiedzenia,
- 4) zabezpieczenie realizacji umowy/kontraktu.

Dodatkowe wymagania dotyczące wycen zabezpieczeń:

Bank przyjmuje operaty szacunkowe sporządzone wyłącznie przez rzeczoznawców majątkowych znajdujących się na liście rzeczoznawców majątkowych przeszkolonych w zakresie zasad wyceny dla potrzeb zabezpieczenia wiarygodności kredytowych, prowadzona jest przez Polską Federację Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych oraz Związek Banków Polskich (publikowane na stronach internetowych: www.pfsrm.pl/aktualnosci/item/383-listy-ze-szkolen lub www.zbp.pl/dla-bankow/zespoły-rady-i-komitety/finansowanie-nieruchomosci/lista-r-m)

Placówki Banku monitorują jakość operatów szacunkowych nieruchomości przyjmowanych na zabezpieczenie transakcji. W przypadku stwierdzenia, iż rzeczoznawca majątkowy nie sporządził wyceny z należytą zawodową starannością, nie spełnia kryteriów niezależności lub też nie posiada odpowiednich kompetencji i doświadczenia w danym segmencie rynku nieruchomości, tj. wycena zawiera istotne przeszacowania wartości nieruchomości, pomijające ważne ryzyka, obarczone brakami formalnymi (w szczególności brak dokumentacji stanowiącej podstawę sporządzenia operatu szacunkowego) pracownik odmawia przyjęcia operatu.

Operat szacunkowy jest ważny 12 miesięcy od daty jego sporządzenia. Okres ważności operatu szacunkowego może zostać przedłużony maksymalnie o kolejne 12 miesięcy pod warunkiem przedłożenia aktualizacji lub potwierdzenia aktualności. W takim przypadku łączny okres ważności operatu szacunkowego nie może przekroczyć 24 miesięcy od daty sporządzenia operatu pierwotnego.

Operaty szacunkowe, ich aktualizacje lub potwierdzenia aktualności muszą odzwierciedlać stan i aktualną wartość rynkową nieruchomości na dzień ich sporządzenia, jak również muszą być poparte odpowiednią dokumentacją źródłową, w tym dokumentacją fotograficzną.

Przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie okresu kredytowania pracownik Banku ma obowiązek dokonania oceny zabezpieczeń rzeczowych kredytu w czasie inspekcji, o ile procedury szczegółowe nie stanowią inaczej. W przypadku powzięcia wątpliwości, co do wartości proponowanego zabezpieczenia, Bank zleca dokonanie wyceny przez niezależnego rzeczoznawcę na koszt Kredytobiorcy.

Wartość poszczególnych przedmiotów zabezpieczenia jest korygowana z zastosowaniem wskaźników korygujących określonych w procedurze przyjmowania zabezpieczeń, którego wysokość powinna kształtować się na poziomie adekwatnym do ponoszonego ryzyka tj. przypisanym do danej klasy ryzyka wnioskodawcy wyznaczonej w trakcie analizy kredytowej. Wymagane minimalne wielkości skorygowanego wskaźnika zabezpieczenia określone są w procedurze przyjmowania i ustanawiania zabezpieczeń. Wymaga się przestrzegania poziomu skorygowanego wskaźnika zabezpieczeń określonego, o ile szczegółowe regulacje produktowe nie stanowią inaczej.

- 1) W przypadku zabezpieczenia kredytu preferencyjnego z dopłatami do oprocentowania należy Bank zabezpiecza:
  - 1) należność główną, tj. kwotę udzielonego kredytu w stosunku do której obliczany jest skorygowany wskaźnik zabezpieczenia;
  - 2) zwrot nienależnych dopłat w wysokości określonej w umowie kredytu, przy czym formą tego zabezpieczenia jest weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową.

W indywidualnych przypadkach Zarząd Banku może uznać za szczególny sposób zabezpieczenia spłaty kredytu również inne formy zabezpieczeń. Formy te każdorazowo określone są w decyzji kredytowej oraz muszą umożliwić pomniejszenie o 100% podstawy tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi, od dnia wykorzystania pierwszej transzy kredytu do dnia ostatecznej spłaty kapitału wraz z odsetkami.

3. Opis głównych rodzajów zabezpieczeń przyjętych przez daną instytucję

Zabezpieczenie wierzytelności ma na celu zapewnienie zwrotu należności Banku w szczególności z tytułu udzielonego kredytu, pożyczki wraz z odsetkami, prowizjami i innymi kosztami Banku, lub wykonania przez dłużnika innego zobowiązania pieniężnego wobec Banku, w razie gdyby dłużnik nie wywiązał się w terminie z warunków umowy.

Bank preferuje zabezpieczenia wykorzystywane w celu redukcji ryzyka kredytowego, w tym w szczególności:

- 1) zabezpieczenia hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej,
- 2) zabezpieczenia hipotecznie na nieruchomości komercyjnej,
- 3) zdeponowane w Banku środki pieniężne,
- 4) dłużne papiery wartościowe emitowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski,
- 5) jednostki uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania,
- 6) zdeponowane w banku będącym stroną trzecią środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne, na rachunku nie mającym charakteru powierniczego rachunku zastrzeżonego i objęte cesją lub przeniesieniem praw własności (nieodwołalnie) na rzecz Banku,
- 7) polisy ubezpieczeniowe na życie, z których prawa zostały przeniesione na Bank lub na których został ustanowiony zastaw na rzecz Banku,
- 8) gwarancje udzielone przez:
  - a) podmioty sektora publicznego ekspozycjom, które są traktowane jak ekspozycje wobec banków lub rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
  - b) jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne,
  - c) banki

oraz inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej, wynikające z regulacji Banku.

W Banku stosuje się w szczególności następujące formy zabezpieczenia:

- 1) weksel in blanco;
- 2) depozyt bankowy;
- 3) kaucja pieniężna;
- 4) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym;
- 5) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym;
- 6) poręczenie według prawa cywilnego;
- 7) poręczenie wekslowe;
- 8) gwarancja;
- 9) przelew wierzytelności na zabezpieczenie;
- 10) cesja praw z umów ubezpieczenia;
- 11) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku/przeniesienie własności;

- 12) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości/ przeniesienie własności;
- 13) zastaw rejestrowy;
- 14) zastaw zwykły;
- 15) zastaw finansowy;
- 16) hipoteka;
- 17) hipoteka przymusowa;
- 18) oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 Kodeksu postępowania cywilnego złożone w formie aktu notarialnego,
- 19) przystąpienie do długu;
- 20) przejęcie długu;
- 21) ubezpieczenie kredytu;

Podstawowy podział zabezpieczeń dokonywany jest w oparciu o kryterium zakresu odpowiedzialności dłużnika:

- 1) zabezpieczenia osobiste, które charakteryzują się odpowiedzialnością osobistą osoby dającej zabezpieczenie, całym jej majątkiem do wysokości zadłużenia (w szczególności poręczenie według prawa cywilnego, weksel in blanco, poręczenie według prawa wekslowego, przystąpienie do długu), ubezpieczenie;
- 2) zabezpieczenia rzeczowe, które ograniczają odpowiedzialność osoby dającej zabezpieczenie do poszczególnych składników jej majątku, ale dają wierzycielowi pierwszeństwo zaspokojenia z obciążonej rzeczy przed wierzycielami osobistymi dłużnika (w szczególności kaucja, zastaw rejestrowy i zwykły, przewłaszczenie, hipoteka).

Bank Spółdzielczy w Garwolinie nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

4. Informacje na temat koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w ramach podjętych działań w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego

Zarządzanie ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji w odniesieniu do portfela kredytowego przeprowadzane jest za pomocą:

a) dywersyfikacji oraz monitorowania i raportowania z tytułu koncentracji, związanego z możliwością zbyt dużego zaangażowania Banku:

- wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,

- w tę samą branżę,

- w ten sam produkt kredytowy,

- w ten sam rodzaj zabezpieczenia,

b) monitorowania i raportowania ekspozycji na ryzyko kredytowe według klas ryzyka,

c) monitorowania ekspozycji kredytowych zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,

d) monitorowania i raportowania wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone,

e) analizy migracji ekspozycji kredytowych pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka,

f) monitorowania kredytów udzielanych pracownikom Banku, członkom Zarządu

i członkom Rady Nadzorczej.

Bank stosuje jedno lub kilka zabezpieczeń jednocześnie w zależności od oceny stopnia ryzyka kredytowego.

Bank ustala formę zabezpieczenia w porozumieniu z wnioskodawcą, biorąc pod uwagę typowe oraz indywidualne ryzyko związane z zawarciem umowy z wnioskodawcą, a w szczególności cechy danego zabezpieczenia wynikające z regulujących je przepisów ogólnych i wewnętrznych Banku (np. sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień Banku), w tym:

- realną możliwość zaspokojenia roszczeń Banku z ustanowionego zabezpieczenia w możliwie najkrótszym czasie z przyjętego zabezpieczenia,
  - płynność zabezpieczenia,
  - istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia, w przypadku zabezpieczeń rzeczowych oraz sytuację finansową i gospodarczą osoby trzeciej zobowiązującej się do zaspokojenia roszczeń Banku za wnioskodawcę oraz jej powiązania personalne i kapitałowe z innymi podmiotami, w przypadku zabezpieczeń osobistych,
- Bank w celu ograniczenia ryzyka koncentracji w pojedyncze instrumenty zabezpieczenia dąży do zwiększenia dywersyfikacji stosowanych rodzajów zabezpieczeń.

XXI. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego

Nie dotyczy

XXII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego

Nie dotyczy

Załącznik nr 1

Informacja o strategii i celach zarządzania ryzykiem

Strategia w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym

1. Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem wrażliwości na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływania na poziom ryzyka.
2. Celem zarządzania jest również utrzymanie założonego w strategii oraz planie finansowym poziomu wyniku finansowego oraz posiadanie funduszy własnych adekwatnych do rodzaju i rozmiarów prowadzonej działalności.
3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym to proces kształtowania struktury ilościowej (zróżnicowanie portfela aktywów) i jakościowej aktywów, w celu osiągnięcia optymalnego wyniku przy równoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa Banku, jak również uniknięcia pośrednich i bezpośrednich strat wynikających z nieadekwatności lub błędów procesów, ludzi i systemów lub przyczyn zewnętrznych.

4. Zarządzanie ryzykiem kredytowym jest procesem ciągłym, który umożliwia zminimalizowanie zagrożeń występujących w działalności Banku oraz dostarcza informacji o portfelu aktywów, które umożliwią kierownictwu podjęcie ostrożnościowych decyzji dotyczących działalności Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza Banku:

- a) nadzoruje realizuje polityki zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych,
- b) sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem w Banku systemu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- b) zatwierdza Strategię Banku, Strategię ogólną zarządzania ryzykami oraz poziom tolerancji na ryzyko kredytowe z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, a także nadzoruje ich przestrzeganie
- c) pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem kredytowym podejmowanym przez Bank.

Zarząd Banku:

- a) odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz za realizację Strategii Banku w zakresie ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tymi ryzykami,
- b) dostosowuje strukturę organizacyjną Banku oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykami do skali i charakteru prowadzonej działalności,
- c) sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania,
- d) odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,
- e) odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych) oraz dobór personelu do zarządzania tymi ryzykami,
- f) przeprowadza (nie rzadziej niż raz w roku) przeglądy zasad zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych oraz oceny mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykami, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej) niezbędne korekty i udoskonalenia.

Zespół Zarządzania Ryzyk i Analiz - odpowiada za:

- a) opracowanie polityki zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych,
- b) monitorowanie przestrzegania akceptowanego poziomu tych ryzyk,
- c) identyfikację zagrożeń mających wpływ na ryzyko Banku oraz dokonuje pomiaru i kontroli ryzyka, zgodnie z regulacjami przyjętymi przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku,
- d) wydawanie rekomendacji mających na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych Banku,
- e) raportowanie w zakresie poziomu ryzyka dla Zarządu i Rady Nadzorczej,

Komórka zarządzająca - odpowiada za:

- a) poprawność dokonanej analizy zdolności kredytowej i wydanie odpowiedniej propozycji decyzji kredytowej,
- b) proces monitoringu ekspozycji kredytowych,
- c) ocenę zabezpieczeń i propozycję klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
- d) badanie terminowości spłaty kredytu oraz ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy.

Pracownicy Banku uczestniczący w procesie kredytowania ponoszą odpowiedzialność za decyzje kredytowe, które wpływają na jakość portfela kredytowego m.in. :

- 1) identyfikowanie, mierzenie i kontrolowanie ryzyka występującego w portfelu kredytowym,
- 2) rzetelną ocenę zdolności kredytowej klientów,

- 3) umiejętną ocenę możliwości kredytowania,
- 4) prowadzenie właściwego monitoringu zabezpieczeń i sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców i utrzymywanie z nimi stałej współpracy,
- 5) badanie terminowości spłaty kredytów,
- 6) przestrzeganie stosownych przepisów oraz wprowadzanie w życie polityki zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych Banku.

Pomiar ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmuje:

- 1) Ustalenie jakości należności na podstawie następujących kryteriów:
  - a) struktury jakościowej aktywów banku, a w szczególności portfela kredytowego: udział należności zagrożonych w łącznej kwocie należności wg wartości nominalnej oraz struktura należności zagrożonych,
  - b) stopień zabezpieczenia aktywów,
  - c) identyfikacja należności, które w przeszłości przynosiły Bankowi ponadprzeciętne straty;
- 2) Określenie dywersyfikacji należności, w tym wielkości pojedynczych zaangażowań:
  - a) dywersyfikacja aktywów - struktura podmiotowa, produktowa, poziom znaczących zaangażowań oraz koncentracja branżowa,
  - b) kredyty udzielone osobom „wewnętrznym”, członkom Rady Nadzorczej, Zarządu oraz pracownikom Banku;
- 3) Ocena adekwatności rezerw:
  - a) wielkość rezerw celowych odnoszących się do poszczególnych klas ryzyka, niezbędnych do pokrycia ewentualnych strat,
  - b) poziom rezerwy na ryzyko ogólne w odniesieniu do portfela należności i zmian w obciążeniu portfela ryzykiem;
- 4) Ocena windykacji należności:
  - a) poziom odzyskanych należności zagrożonych (rozwiązanych rezerw), czy to w wyniku spłaty, czy też poprawy zabezpieczenia, wskazujący na sposób zarządzania trudnymi kredytami (np. poprzez właściwą restrukturyzację),
  - b) kwoty kredytów zrestrukturyzowanych oraz odnowionych lub aneksowanych (nieuzasadnione odnawianie lub aneksowanie kredytów może świadczyć o chęci ukrycia należności zagrożonych i uniknięcia konieczności tworzenia rezerw celowych);
- 5) Uwarunkowania gospodarcze, ogólnokrajowe i lokalne oraz ich wpływ na jakość portfela kredytowego Banku, a przez to na konieczność dokonywania odpisów na rezerwy celowe;
- 6) Oszacowanie strat (faktycznych i potencjalnych) oraz ich pokrycia w funduszach własnych Banku;
- 7) Ocena trendów, zwłaszcza niekorzystnych, wskazujących na pogorszenie jakości aktywów i wzrost potencjalnych strat (oszacowanie przyszłych strat w wyniku obniżenia jakości aktywów i ocena, czy wielkość rezerw celowych jest wystarczająca); ocena, czy zmiany powodują obniżenie, czy też wzrost potencjalnego ryzyka.

System informacji dla kierownictwa Banku

1. Komórka monitorująca ryzyko kredytowe przekazuje informacje w cyklach miesięcznych Raport z analizy ryzyka kredytowego, który obejmuje:

I Ocenę ryzyka kredytowego oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, na którą składa się z:

- 1) Analiza ekspozycji na ryzyko kredytowe wg klas ryzyka;
- 2) Analiza produktowa portfela kredytowego;
- 3) Analiza papierów wartościowych i aktywów trwałych;
- 4) Analiza zobowiązań pozabilansowych udzielonych;
- 5) Analiza struktury i koncentracji branżowej portfela kredytowego;
- 6) Analiza struktury zabezpieczeń prawnych otrzymanych;
- 7) Analiza dużych zaangażowani;
- 8) Adekwatność kapitałowa;
- 9) Analiza wskaźnikowa ryzyka kredytowego,

- 10) Testy warunków skrajnych (kwartalnie);
  - 11) Testy warunków skrajnych wrażliwości (kwartalnie);
  - 12) Testy warunków skrajnych scenariuszowe (kwartalnie);
  - 13) Odwrócone test warunków skrajnych (kwartalnie);
  - 13) Analiza DEK wg wartości nominalnej;
  - 14) Analiza DEK według klas ryzyka wg wartości nominalnej;
- II) Ocenę ryzyka kredytowego zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, na którą składa się:
- 1) Analiza ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie według klas ryzyka;
  - 2) Analiza podmiotową i produktową ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
  - 3) Analiza ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sytuacji normalnej i pod obserwacją według pierwotnych terminów zapadalności;
  - 4) Analiza wskaźnikową ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
  - 5) Testy warunków skrajnych dotyczący EKZH (kwartalnie)
- Komórka monitorująca dokonuje pomiaru i kontroli ryzyka następnie sporządza skonsolidowaną analizę wraz z raportami w okresach miesięcznych. Komórka monitorująca przekazuje analizę Zarządowi Banku, a Zarząd omawia raport na posiedzeniu.
- W okresach miesięcznych raport otrzymuje Zarząd Banku, następnie Zarząd przekazuje w okresach kwartalnych Radzie Nadzorczej
- W związku z bardzo małą wartością detalicznych ekspozycji kredytowych w sytuacji zagrożonych Bank nie sporządza raportów dotyczących:
- a) kwot nieodzyskanych detalicznych ekspozycji kredytowych (strat kredytowych),
  - b) analizy odsetka wniosków zaakceptowanych, odrzuconych z podziałem na segmenty klientów, powody odrzucenia, sposoby dystrybucji oraz cech produktu,

Cele i zasady ogólne polityki zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie

1. Celem zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem wrażliwości na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływania na poziom ryzyka.
2. Celem zarządzania jest również utrzymanie założonego w strategii oraz planie operacyjnym poziomu wyniku finansowego oraz posiadanie funduszy własnych adekwatnych do rodzaju i rozmiarów prowadzonej działalności.
3. Głównymi celami rozwoju portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie jest:
  - zapewnienie niskiego udziału kredytów zagrożonych w portfelu tych ekspozycji,
  - utrzymanie udziału ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym zgodnie z przyjętymi limitami ostrożnościowymi.
4. Zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie to proces kształtowania struktury ilościowej i jakościowej (zróżnicowanie portfela tych ekspozycji), w celu osiągnięcia optymalnego wyniku przy równoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa Banku, jak również uniknięcia pośrednich i bezpośrednich strat wynikających z nieadekwatności lub błędów procesów, ludzi i systemów lub przyczyn zewnętrznych.
5. Zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie jest procesem ciągłym, który umożliwia zminimalizowanie zagrożeń występujących w działalności Banku oraz dostarcza informacji o portfelu kredytowym, które umożliwią kierownictwu podjęcie ostrożnościowych decyzji dotyczących działalności Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza Banku:

- a) sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem w Banku systemu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym przyjętych zasad polityki zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- b) akceptuje Strategię Banku oraz poziom tolerancji na ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- c) pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie podejmowanym przez Bank.

Zarząd Banku:

- a) odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz za realizację Strategii Banku w zakresie tego ryzyka, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tym ryzykiem,
- b) sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania,
- c) odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,
- d) odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, oraz dobór personelu do zarządzania tym ryzykiem,
- e) przeprowadza (nie rzadziej niż raz w roku) przeglądy procedur dotyczących ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz ocenia mechanizmy kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej) niezbędne korekty i udoskonalenia,
- f) informuje Radę Nadzorczą o wynikach dokonanej oceny i weryfikacji.

Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz – odpowiada za:

- a) opracowanie polityki zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- b) monitorowanie przestrzegania akceptowanego poziomu tych ryzyk,
- c) identyfikację zagrożeń mających wpływ na ryzyko Banku oraz dokonuje pomiaru i kontroli ryzyka, zgodnie z regulacjami przyjętymi przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku,
- d) wydawanie rekomendacji mających na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Banku,
- e) raportowanie w zakresie poziomu ryzyka dla Komitetu Zarządzania Ryzykami, Zarządu i Rady Nadzorczej.
- f) uczestniczenie w opracowaniu Strategii Banku w części dotyczącej ryzyka ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- g) uczestniczenie w opracowaniu Planu operacyjnego w części dotyczącej ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Komórka zarządzająca - odpowiada za:

- a) poprawność dokonanej analizy zdolności kredytowej i wydanie odpowiedniej propozycji decyzji kredytowej,
- b) proces monitoringu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- c) ocenę zabezpieczeń i propozycję klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
- d) badanie terminowości spłaty ekspozycji kredytowych oraz ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców.

Pomiar ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie obejmuje:

- 1) Ustalenie jakości należności na podstawie następujących kryteriów:

- a) struktury jakościowej, a w szczególności udziału należności zagrożonych w łącznej kwocie należności wg wartości nominalnej oraz struktury należności zagrożonych,
  - b) stopień zabezpieczenia ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 2) Ocena windykacji należności:
- a) poziom odzyskanych należności zagrożonych (rozwiązanych rezerw), czy to w wyniku spłaty, czy też poprawy zabezpieczenia, wskazujący na sposób zarządzania trudnymi kredytami (np. poprzez właściwą restrukturyzację),
  - b) kwoty kredytów zrestrukturyzowanych oraz odnowionych lub aneksowanych (nieuzasadnione odnawianie lub aneksowanie kredytów może świadczyć o chęci ukrycia należności zagrożonych i uniknięcia konieczności tworzenia rezerw celowych);
- 3) Uwarunkowania gospodarcze, ogólnokrajowe i lokalne oraz ich wpływ na jakość portfela kredytowego Banku, a przez to na konieczność dokonywania odpisów na rezerwy celowe;
- 4) Oszacowanie strat (faktycznych i potencjalnych) oraz ich pokrycia w funduszach własnych Banku;
- 5) Ocena trendów, zwłaszcza niekorzystnych, wskazujących na pogorszenie jakości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i wzrost potencjalnych strat (oszacowanie przyszłych strat w wyniku obniżenia jakości tych ekspozycji i ocena, czy wielkość rezerw celowych jest wystarczająca); ocena, czy zmiany powodują obniżenie, czy też wzrost potencjalnego ryzyka.

W zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej

Bank określa poziom ryzyka w zakresie następujących kategorii ryzyka – ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania i bazowego, ryzyka krzywej dochodowości oraz ryzyka opcji klienta poprzez system dopuszczalnych i zatwierdzonych limitów. Celem w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej są:

1. Utrzymanie zmienności wyniku finansowego w tym wyniku odsetkowego oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian parametrów rynkowych, w szczególności stóp procentowych w granicach niezagrażających bezpieczeństwu Banku i realizacji planu finansowego.
2. Utrzymanie profilu ryzyka stopy procentowej w Banku na poziomie nie wyższym niż akceptowany.
3. Prowadzenie działań mających na celu zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej w ramach prawidłowego zarządzania aktywami i pasywami.
4. Utrzymanie poziomu poszczególnych kategorii ryzyka stopy procentowej występujących w prowadzonym portfelu bankowym na poziomie nie wymagającym tworzenia wewnętrznych wymogów kapitałowych (według metodologii przyjętej w wewnętrznych procedurach)
5. Utrzymanie niskiej wrażliwości wyniku odsetkowego na zmiany rynkowych stóp procentowych poprzez utrzymywanie pozycji luki w ramach przyjętych w procedurze zarządzania ryzykiem stopy procentowej limitów.
6. Zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Organizację zarządzania ryzykiem stopy procentowej przedstawia się następująco:

Rada Nadzorcza:

- sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka stopy procentowej za strategią i planem finansowym Banku;

Zarząd Banku odpowiada za:

- zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz nadzór nad efektywnością tego procesu;

- wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem,
- zatwierdzenie procedury i limitów ograniczających ryzyko stopy procentowej w skali Banku,
- ustalanie oprocentowania dla produktów znajdujących się w ofercie Banku

Zespół zarządzania ryzykami i analiz:

- projektuje strategię i politykę zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- opracowuje zasady zarządzania ryzykiem w zakresie jego pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli,
- analizuje i monitoruje strukturę bilansu Banku w aspekcie podnoszonego ryzyka finansowego oraz kontroluje przestrzeganie przyjętych w tym zakresie norm ostrożnościowych,
- sporządza raporty dla kierownictwa Banku dotyczące ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej,

Komórki uczestniczące w systemie kontroli wewnętrznej

Dokonują testów w zakresie poprawności realizacji procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej,

Pozostałe jednostki organizacyjne Banku

W Banku Spółdzielczym w Garwolinie komórki organizacyjne są: zespoły wydziałów, samodzielne stanowiska.

Bank stara się ograniczać ryzyko stopy procentowej poprzez skuteczne zarządzanie nim, a w szczególności przez:

1. dokładne identyfikowanie ryzyka stopy procentowej oraz dokonywanie jego pomiaru we właściwym czasie i z odpowiednią częstotliwością,
2. bieżące monitorowanie kształtowania się stóp procentowych dla poszczególnych produktów oraz poszczególnych przedziałów czasowych,
3. ustalenie limitów na odpowiednim poziomie – system limitów w Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej w zakresie księgi bankowej obejmuje:
  - limit dopuszczalnej zmiany wartości wyniku odsetkowego,
  - limit maksymalnej wartości wskaźnika luki,
  - limit dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego Banku z tytułu ryzyka opcji klienta,
  - limity dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego Banku z tytułu ryzyka krzywej dochodowości,
  - limit rozpiętości pomiędzy marżą odsetkową a marżą graniczną
  - limit na zmianę wartości ekonomicznej banku.

Bank minimalizuje ryzyko stopy procentowej poprzez podejmowanie działań o charakterze:

Bank minimalizuje ryzyko stopy procentowej poprzez podejmowanie działań o charakterze:

a) Organizacyjnym:

- poprzez opracowanie struktury organizacyjnej banku, odpowiadającej profilowi działania banku, która będzie uwzględniała podział obowiązków i odpowiedzialności w zakresie zarządzania stopą procentową,
- poprzez zapewnienie, by kierownictwo otrzymywało adekwatne informacje o poziomie ryzyka stopy procentowej w celu podejmowania decyzji strategicznych oraz oceny skuteczności systemu zarządzania stopą procentową,
- poprzez zapewnienie, by system informacyjny i informatyczny w banku pozwalał na pomiar, monitorowanie i raportowanie o wpływie zmian stóp procentowych na wyniki działalności Banku, a tym samym umożliwił efektywne podejmowanie decyzji,
- poprzez zapewnienie, by wprowadzenie nowego produktu finansowego, mającego wpływ na ryzyko stopy procentowej było poprzedzone formalnym procesem przygotowawczym obejmującym m.in. identyfikację wszystkich istotnych ryzyk, ustalenie limitów, zasad księgowania, sprawozdawczości oraz pomiaru ryzyka.

b) Proceduralnym:

- poprzez opracowanie i wdrożenie odpowiednich regulacji wewnętrznych – zapewniających jednolitą definicję ryzyka stopy procentowej oraz opracowanie zasad identyfikacji, pomiaru, redukcji i monitorowania ryzyka stopy procentowej, w tym w szczególności:

1) Strategii zarządzania ryzykiem stopy procentowej – określającej ogólne zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej;

2) Zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej – określającej szczegółowe zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej, przy czym zasady te będą podlegały okresowej weryfikacji,

-poprzez zapewnienie, by wprowadzenie nowego produktu finansowego, mającego wpływ na ryzyko stopy procentowej zostało ujęte w odpowiednich regulacjach oraz formalnie zatwierdzone przez kierownictwo banku.

c)Kontrolnym:

- poprzez ujęcie w procedurach kontroli funkcjonalnej (bieżącej i następnej) zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej.

Raportowane są stopy bazowe w okresach przeszłych oraz prognozy, wskaźniki dotyczące aktywów i pasywów oprocentowanych, struktura aktywów i pasywów oprocentowanych, potencjalne ryzyko stopy procentowej, kontrola przestrzegania ustanowionych limitów, alokacja kapitału. Raporty otrzymują : w cyklach miesięcznych członk Zarządu nadzorujący monitorowanie ryzyka stopy procentowej, w cyklach kwartalnych Zarząd Banku, Komitet Zarządzania Ryzykami, w cyklach półrocznych Rada Nadzorcza.

W zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank określa poziom dopuszczalnego ryzyka poprzez system limitów. Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest:

- 1) minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 2) usprawnianie działań prowadzonych przez Bank,
- 3) zapobieganie powstawania zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku.
- 4) utrzymanie limitów na założonym przez Zarząd poziomie.

Uczestnikami procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym są:

- **Rada Nadzorcza** – sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność; sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku;
- **Zarząd Banku** – wprowadza strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka oraz podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnego skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank; odpowiada za wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym, zatwierdza procedury i limity ograniczające ryzyko operacyjne oraz plany utrzymania ciągłości działania w Banku.
- **Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz** – wchodząca w skład Zespołu wyznaczona osoba odpowiedzialna za zarządzanie ryzykiem operacyjnym, która opracowuje i aktualizuje metodykę zarządzania ryzykiem operacyjnym, inicjuje wprowadzanie oraz rozwijanie narzędzi wspomagających zarządzanie ryzykiem, sporządza raporty i przedstawia je odpowiednim komórkom banku.
- **Komórki uczestniczące w systemie kontroli wewnętrznej**

Dokonują testowania w zakresie poprawności realizacji procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej,

• **Pozostałe jednostki organizacyjne Banku**

kierownictwo poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku w ramach swoich kompetencji podejmuje działania ograniczające potencjalne zagrożenia w obszarze ryzyka operacyjnego.

Bank minimalizuje ryzyko operacyjne poprzez podejmowanie działań o charakterze:

a) organizacyjnym:

- poprzez opracowanie struktury organizacyjnej banku, odpowiadającej profilowi działania banku, która będzie uwzględniała podział obowiązków i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- poprzez zapewnienie, by kierownictwo otrzymywało adekwatne informacje o poziomie operacyjnym w celu podejmowania decyzji strategicznych oraz oceny skuteczności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- poprzez zapewnienie, by system informacyjny i informatyczny w banku pozwalał na codzienny pomiar, monitorowanie i raportowanie o poziomie ryzyka operacyjnego,
- poprzez określenie informacji dotyczących sytuacji ekonomiczno-finansowej banku i sposobu ich przekazywania do publicznej wiadomości,
- poprzez usprawnianie procesów wewnętrznych
- poprzez testowanie planów awaryjnych w ramach zarządzania ciągłością działania.

b) proceduralnym:

1) poprzez opracowanie i wdrożenie odpowiednich regulacji wewnętrznych zapewniających jednolitą definicję operacyjnym oraz opracowanie zasad identyfikacji, pomiaru, redukcji i monitorowania ryzyka operacyjnego, w tym w szczególności:

- strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym – określającej ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- Zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym – określającej szczegółowe zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, przy czym zasady te będą podlegały okresowej weryfikacji,

2) poprzez opracowanie systemu zarządzania ciągłością działania, w tym planów utrzymania ciągłości działania oraz planów awaryjnych, zapewniających nieprzerwane działanie banku na określonym poziomie,

3) poprzez przeprowadzenie szkoleń wśród pracowników odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz pozostałych pracowników w zakresie, w jakim generują ryzyko operacyjnym.

c) kontrolnym:

1) poprzez ujęcie w procedurach kontroli wewnętrznej zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym.

Raportowane są wielkości strat w podziale na klasy zdarzeń, wskaźniki KRI, wysokość strat w podziale na Centralę oraz Oddziały, poziom limitów. Na podstawie zrealizowanych strat formułowane są wnioski i zalecenia celem minimalizacji ryzyka operacyjnego w przyszłości. Na podstawie mapy ryzyka i zrealizowanych strat określa się dla każdego rodzaju ryzyka w ramach danej kategorii prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz możliwą szacunkową stratę. Raporty otrzymują:

- w okresach kwartalnych – Zarząd
- w okresach rocznych – Rada Nadzorcza.

CELE SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

1. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka, w sposób trwały i spójny wkomponowany w funkcjonowanie Banku jako całości oraz stanowi podstawę bezpiecznego i stabilnego prowadzenia działalności.
2. System kontroli wewnętrznej funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów, o których mowa w ust 3.
3. Celem ogólnym systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:
  - 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
  - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
  - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
  - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
4. Wymagany poziom realizacji celów Banku, o których mowa w ust. 3 wynika z:
  - a) przepisów prawa, w tym norm nadzorczych i standardów rynkowych,
  - b) dobrych praktyk i norm etycznych,
  - c) strategii działania Banku i obowiązującego na dany rok planu ekonomiczno – finansowego Banku,
  - d) założonego poziomu apetytu na ryzyko.
5. Realizację celów systemu kontroli wewnętrznej zapewniają:
  - 1) organizacja systemu kontroli wewnętrznej,
  - 2) mechanizmy kontroli,
  - 3) szacowanie ryzyka nieosiągnięcia celów zapewniających:
    - a) prawidłowość procedur administracyjnych i księgowych a także sprawozdawczości finansowej oraz rzetelnego raportowania wewnętrznego i zewnętrznego,
    - b) zgodność działania z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz z uwzględnieniem rekomendacji nadzorczych.

RYZYKO PŁYNNOŚCI

WSTĘP

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się ze zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury bilansu, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego poprzez odpowiednie kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności Bank zarządza również:

- 1) ryzykiem finansowania, które uwzględnia ryzyko utraty posiadanych źródeł finansowania oraz braku możliwości odnowienia wymagalnych środków finansowania lub utraty dostępu do nowych źródeł finansowania,
- 2) ryzykiem płynności produktu, w celu oszacowania którego, określa koszt upłynnienia płynnych papierów wartościowych.

Bank monitoruje poziom ryzyka płynności. Funkcje skarbcowe oraz zarządzania ryzykiem płynności są scentralizowane na poziomie centrali. Ustalono wewnętrzne limity na gotówkę w poszczególnych kasach banku oraz limit globalny gotówki.

POMIAR I OCENA RYZYKA PŁYNNOŚCI

Podstawą Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie odpowiedniego poziomu nadwyżki płynności poprzez wzrost portfela płynnych papierów wartościowych oraz stabilnych źródeł finansowania (w szczególności stabilnej bazy depozytowej). W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również operacje otwartego rynku NBP (bony pieniężne).

W Banku wykorzystywane są m.in. następujące miary ryzyka płynności:

- 1) luka płynności (kontraktowa) – zestawienie wszystkich pozycji bilansu ze względu na ich zapadalność i wymagalność,
- 2) urealniona luka płynności – zestawienie poszczególnych kategorii bilansu ze względu na ich urealniony termin zapadalności lub wymagalności,
- 3) rezerwa płynności – różnica pomiędzy najbardziej płynnymi aktywami, a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym okresie,
- 4) nadwyżka płynności – miara określająca zdolność Banku do utrzymania płynności, w każdym dniu w trakcie okresu zwanego „horyzontem przeżycia”, w warunkach skrajnych, uwzględniających scenariusze o różnym stopniu dotkliwości i prawdopodobieństwa,
- 5) wskaźnik relacji stabilnych środków finansowania do aktywów niepłynnych – relacja stanu stabilnej bazy depozytowej, funduszy własnych oraz stabilnych rynkowych źródeł finansowania do kredytów, aktywów trwałych oraz niepłynnych papierów wartościowych,
- 6) miary stabilności portfela depozytów,
- 7) wskaźniki płynności natychmiastowej - monitorowanie ich poziomu ma na celu wczesne wykrycie niekorzystnych zjawisk mogących mieć negatywny na sytuację płynnościową Banku lub sektora finansowego,
- 8) testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

Podstawowym celem przeprowadzania testów warunków skrajnych (stress-testu) w ramach zarządzania ryzykiem płynności jest zidentyfikowanie i określenie czynników stanowiących największe zagrożenie prowadzące do ograniczenia płynności Banku oraz ich wpływu na płynność Banku, gdyby doszło do ich materializacji.

W Banku w pomiarze ryzyka płynności wykorzystywane są następujące rodzaje stress-testów:

- 1) Test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. (Dla Banków o sumie bilansowej powyżej 200 mln zł.)
- 2) Test warunków skrajnych obrazujący wystąpienie nadwyżki lub niedoboru środków w przypadku spadku depozytów ogółem o 25 %
- 3) test warunków skrajnych obrazujący maksymalny okres obsługi klientów banku w przypadku różnej dynamiki wypływu środków ,
- 4) scenariusze skrajnych warunków obrazujący stopień zabezpieczenia zobowiązań banku
- 5) Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego
- 6) Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego, oraz zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego
- 7) Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego, zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego, oraz spadku depozytów terminowych
- 8) Test kształtowania się wskaźników płynności przy zastosowaniu prognoz kształtowania się aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych w oparciu o zatwierdzony w Banku plan finansowy
- 9) stress-testy odwrócone.

Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są w szczególności w:

- 1) monitorowaniu ekspozycji Banku na ryzyko płynności w warunkach skrajnych,
- 2) procesie ustalania limitów i wartości progowych nałożonych na miary ryzyka płynności,

- 3) kontrolowaniu utrzymania płynności, w każdym dniu w trakcie okresu zwanego „horyzontem przeżycia” (ustalonego jako okres do 7 i do 30 dni),
- 4) procesie planowania w Banku,
- 5) określaniu symptomów uruchamiających płynnościowe plany awaryjne Banku.

MONITOROWANIE RYZYKA PŁYNNOŚCI

Akceptowalny poziom apetytu na ryzyko płynności określały ustalone i przyjęte przez Zarząd Banku limity wewnętrzne, które zostały zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Banku.

Instrumentami całościowego zarządzania ryzykiem płynności Banku na dzień 31 grudnia 2017 roku były następujące globalne limity ostrożnościowe, ograniczające to ryzyko:

Wyszczególnienie	Limit
Wskaźniki płynności	
Wskaźnik płynności bieżącej do 7 dni	min 0,60
Wskaźnik płynności krótkoterminowej do 1 miesiąca	min 1,00
Wskaźnik płynności do 3 miesięcy	min 1,00
Wskaźnik płynności do 6 miesięcy	min 0,90
Wskaźnik płynności do 1 roku	min 1,00
Wskaźnik płynności do 2 lat	min 1,00
Wskaźnik płynności do 5 lat	min 1,00
Wskaźnik płynności do 10 lat	min 1,00
Wskaźnik płynności do 20 lat	min 1,00
Wskaźnik płynności powyżej 20 lat	min 0,90
Wskaźniki zabezpieczenia płynności	
Aktywa płynne / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	min 20
Aktywa płynne / Depozyty niestabilne (ponad osad) [%]	min 150
Aktywa płynne / Zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	min 500
Kredyty - wg wartości nominalnej / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	max 75
Zobowiązania pozabilansowe udzielone / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	max 8
Wskaźniki stabilności bazy depozytowej Banku	
Depozyty stabilne / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	min 60
Depozyty niestabilne / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	max 25
Procentowy udział największych deponentów w depozytach klientów ogółem [%]	max 20
Zobowiązania wobec sektora finansowego / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	max 10
Kredyty i pożyczki otrzymane od sektora finansowego / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	max 10
Wskaźniki finansowania aktywów	
Depozyty od banków/aktywa wg wartości bilansowej [%]	max 10
Depozyty / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje [%]	min 110
Depozyty / Kredyty i zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	min 100
Depozyty stabilne / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje [%]	min 100
Depozyty stabilne / Kredyty i zob. pozabilansowe udzielone [%]	min 100

Wskaźniki finansowania aktywów długoterminowych	
Depozyty stabilne (50% ich wartości) + Fundusze własne / Należności z tytułu kredytów, skup. wierz. i zrealiz. gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat [%]	min 160
Należności z tytułu kredytów, skup. wierz. i zrealiz. gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem wg wartości brutto [%]	max 50

Oprócz powyższych limitów ostrożnościowych, analizie i kontroli bieżącej podlegały wskaźniki wynikające z uchwały 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, i tak:

Wyszczególnienie	Limit nadzorczy	Limit wewnętrzny
Luka płynności krótkoterminowej (M1)	0,00	> 0,00 tys. zł
Współczynnik płynności krótkoterminowej (M2)	1,00	1,10
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (M3)	1,00	1,10
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4)	1,00	1,02

Analizie i kontroli podlegały także następujące wskaźniki wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych:

Wyszczególnienie	Limit nadzorczy	Limit wewnętrzny
Wskaźnik płynności krótkoterminowej (LCR- Liquidity Coverage Ratio)	Min 70% (od 01.01.2016)	Min 90%
Wskaźniki stabilnego finansowania (NSFR- Net Stable Funding Ratio)	brak	Brak
Wskaźnik dźwigni finansowej (Leverage Ratio)	Brak	Brak

Na dzień 31.12.2017 roku wskaźnik udziału **należności z tytułu kredytów, skupionych wierzytelności i zrealizowanych gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat/ Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem** ukształtował się na poziomie 50,69 %, i wzrósł w stosunku do listopada o 0,32 pp. W stosunku do końca grudnia 2016 wskaźnika ten zwiększył się o 2,80 pp. Wskaźnik ten przekroczył limit ostrożnościowy ustalony na poziomie max 50 %. Pozostałe wskaźniki zawierały się w granicach obowiązujących limitów.

Prezentowane poniżej urealnione luki płynności zawierały zestawienie zapadających aktywów i wymagalnych zobowiązań oraz dodatkowo zostały urealnione w zakresie niektórych pozycji bilansowych w celu właściwego zobrazowania pozycji płynnościowej Banku.

Najważniejsze urealnienia dotyczą:

- 1) osadu depozytów (z wyłączeniem rynku międzybankowego) i ich wymagalności – depozyty klientów (rachunki bieżące, konta oszczędnościowe oraz depozyty terminowe) zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniając ich stabilność
- 2) kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia oraz pozostałe należności w sytuacji normalnej i pod obserwacją-według terminów zapadalności, oraz z każdego przedziału część odpowiadająca udziałowi należności spłaconych przed terminem zapadalności w należnościach ogółem przesunięta do przedziału a'vista.
- 3) papiery wartościowe wg ich terminu zapadalności – płynne papiery wartościowe zostały zakwalifikowane do przedziału do 7 dni.

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące luki okresowej oraz skumulowanej luki okresowej Banku według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku

Urealnione zestawienie płynności na dzień 2017.12.31

Lp	Wyszczególnienie	SUMA	A'vista	>24h <=7 dni	>7 dni <=1 m-ca	>1 m-ca <=3 m-cy	>3 m-cy <=6 m-cy	>6 m-cy <=1 rok	>1 rok <=2 lata	>2 lat <=5 lat	>5 lat <=10 lat	>10 lat <=20 lat	>20 lat
1.	Luka		-15 797	54 462	9 651	901	2 463	10 510	21 320	41 230	45 902	34 890	-216 128
2.	Luka skumulowana		-15 797	38 665	48 316	49 217	51 680	62 190	83 510	124 740	170 641	205 531	-10 596
3.	Wskaźnik płynności		0,58	19,27	3,74	1,20	1,60	7,75	385,81	202,69	-	-	0,19
4.	Wskaźnik płynności skumulowany		0,58	1,95	2,10	2,01	1,98	2,14	2,54	3,29	4,13	4,77	0,97

W przedziałach od 1 dnia do > 20 lat urealniona skumulowana luka płynności Banku wykazywała wartości dodatnie. Oznacza to skumulowaną nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Poniższa tabela przedstawia dodatkowe miary płynności Banku na dzień 31 grudnia 2017 roku

**Kalkulacja nadzorczych miar płynności na dzień sprawozdawczy
według stanu na dzień**

31.12.2017

Aktywa*		w tys. zł	
A1	Podstawowa rezerwa płynności	78 917,01	
A2	Uzupełniająca rezerwa płynności	34 507,95	
A3	Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	11 835,37	
A4	Aktywa o ograniczonej płynności	172 909,00	
A5	Aktywa niepłynne	11 345,46	
Pasywa*		w tys. zł	
B1	Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta	21 887,93	
B2	Środki obce stabilne	250 077,07	
B3	Pozostałe zobowiązania na hurtowym rynku finansowym	0,00	
B4	Pozostałe zobowiązania	2 414,84	
B5	Środki obce niestabilne	36 916,62	
Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość
M1	Luka płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) - B5)	0,00	76 508,34
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) / B5)	1,00	3,07
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1 / A5)	1,00	1,93
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1 + B2) / (A5 + A4))	1,00	1,48

Wskaźnik LCR na dzień 31.12.2017 roku wyniósł 2,43.

W okresie od 31 grudnia 2016 roku do 31 grudnia 2017 roku wartości wskaźników miar nadzorczych utrzymywały się powyżej limitów nadzorczych.

RAPORTOWANIE RYZYKA PŁYNNOŚCI

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym, miesięcznym i kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: Zarząd, oraz Rada Nadzorcza.

DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA PŁYNNOŚCI

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Banku są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności plany awaryjne,
- 2) limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- 3) transakcje depozytowe, lokacyjne oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- 4) Utrzymywanie zróżnicowanej bazy depozytowej, zarówno w kategoriach terminowości, jak i podmiotowości klientów (ograniczanie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania);

- 5) Ograniczanie koncentracji wierzytelności, zaangażowań wobec udziałowców i grup powiązanych kapitałowo i organizacyjnie oraz innych nadmiernych zaangażowań.
- 6) Trafne prognozy krótko-, średnio- i długoterminowe dotyczące przepływów pieniężnych;
- 7) Wypracowywanie technik szybkiego reagowania na działanie czynników zewnętrznych;
- 8) Kształtowanie właściwych relacji z klientami – zarówno kredytobiorcami, jak i deponentami – w celu zmniejszenia niepewności co do ewentualnych zachowań w momencie powstania sytuacji kryzysowej.

Strategia w zakresie zarządzania ryzykiem biznesowym

Ryzyko biznesowe – jest to ryzyko nie osiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. Ryzyko biznesowe może się przejawiać w obszarze: wyniku finansowego, strategicznym i otoczenia, w tym zmian regulacyjnych i warunków konkurencji.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem biznesowym

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem biznesowym:

1. Kontynuowanie dotychczasowej działalności z założeniem zrównoważonego rozwoju Banku.
2. Stałe monitorowanie angażowania środków Banku w instrumenty finansowe, mogące nieść za sobą ryzyko dla działalności.
3. Funkcjonowanie Banku w strukturze Zrzeszenia banków spółdzielczych.
4. Doskonalenie umiejętności dotyczącej planowania wyników finansowych banków.
5. Ocena ryzyka wyniku finansowego i wpływ produktów bankowych na to ryzyko.
6. Prowadzenie działań mających na celu prawidłowe zarządzanie aktywami i pasywami w celu ustalenia optymalnego wyniku finansowego.
7. Opracowywanie planu finansowego biorącego pod uwagę zarządzanie wszystkimi istotnymi ryzykami.
8. Podnoszenie wiedzy pracowników dotyczącej oceny zdolności kredytowej klientów oraz rozpoznawania czynników rynkowych, które mogą wpływać na taką ocenę.
9. Ocena ryzyka kredytowego dotycząca wdrażania nowych produktów.
10. Prowadzenie działań mających na celu zabezpieczenie ryzyka cyklu gospodarczego w ramach prawidłowego zarządzania aktywami i pasywami.
11. Ustalenie bezpiecznych limitów kredytowych na podstawie danych historycznych i monitorowanie ich.
12. Bezpieczne i zdywersyfikowane zaangażowanie w różne branże.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem biznesowym w Banku przedstawia się następująco:

- **Rada Nadzorcza** – sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka, w tym ryzyka biznesowego, ze strategią i planem finansowym Banku;
- **Zarząd Banku** – odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem biznesowym oraz nadzór nad efektywnością tego procesu, wprowadzając w razie potrzeby, niezbędne korekty i udoskonalenia;

- **Główny Księgowy** – monitoruje stopień wykonania planu finansowego i założeń zawartych w Strategii działania Banku;
- **Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz** – opracowuje i aktualizuje metodykę zarządzania ryzykiem biznesowym, inicjuje wprowadzanie oraz rozwijanie narzędzi wspomagających zarządzanie ryzykiem, sporządza raporty i przedstawia je odpowiednim komórkom banku.
- **Komórki uczestniczące w systemie kontroli wewnętrznej** – nadzorują metodykę zarządzania ryzykiem biznesowym oraz dokonują testów poprawności realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem zgodnie z Regulaminem systemu kontroli wewnętrznej.

Raportowanie ryzyka biznesowego

Zgodnie z Regulaminem funkcjonowania systemu informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Garwolinie Zarząd otrzymuje kwartalnie wyniki testu warunków skrajnych zmian w otoczeniu Banku, który wykonuje Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, natomiast Rada Nadzorcza wyniki testu otrzymuje raz na rok na najbliższym posiedzeniu po zakończonym roku.

Ryzyko wyniku finansowego jest raportowane w okresach kwartalnych do Zarządu Banku Spółdzielczego, natomiast dla Rady Nadzorczej Banku raz na pół roku.

Strategia w zakresie zarządzania ryzykiem kapitałowym

Ryzyko kapitałowe – jest to ryzyko niewłaściwej struktury posiadanych funduszy własnych w relacji dla skali i rodzaju działalności Banku lub ryzyko ewentualnych problemów Banku w pozyskaniu dodatkowego kapitału (funduszy), w szczególności, gdy proces ten musi być przeprowadzony szybko lub w okresie niesprzyjających warunków rynkowych.

Profil ryzyka kapitałowego określa możliwe do zaakceptowania przez Bank narażenie na ryzyko zgodnie z Uchwałą KNF nr 258/2011 z 4 października 2011 r.

Analiza poziomu ryzyka

1. Bank zgodnie z „*Procedurą szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Garwolinie*” w ocenie istotności ryzyka kapitałowego dokonuje analizy wielkości dostępnego kapitału na pokrycie wszystkich istotnych ryzyk występujących w banku.
2. Wielkość dostępnego kapitału wyznaczana jest zgodnie z Rozporządzeniem UE bez uwzględniania funduszu udziałowego oraz funduszu z aktualizacji wyceny w części dotyczącej wyceny środków trwałych.
3. Zgodnie z „*Ogólną strategią zarządzania ryzykami*” Bank raz do roku podczas przeglądu zarządczego systemu zarządzania ryzykami dokonuje oceny istotności ryzyka kapitałowego. Analizy oceny istotności zawarte są w odrębnym corocznym raporcie z przeglądu zarządczego systemu zarządzania ryzykami.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kapitałowym

1. Utrzymywanie optymalnego wyniku finansowego w kolejnych latach i przekazywanie go na fundusz zapasowy.
2. Budowa funduszu zapasowego w celu zmniejszenia udziału funduszu udziałowego w funduszach ogółem.
3. Działania Banku nie powodujące wzrostu udziału funduszu udziałowego w funduszach własnych.
4. W ocenie działalności Banku należy przyjmować wielkość funduszy własnych Banku z wyłączeniem funduszu udziałowego.

Organizacja zarządzania ryzykiem kapitałowym w Banku Spółdzielczym w Garwolinie

Uczestnicy – Schemat organizacyjny	Zakres odpowiedzialności
Rada Nadzorcza	- sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka kapitałowego, ze strategią i planem finansowym Banku.
Zarząd	Odpowiada za: - zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem kapitałowym oraz nadzór na efektywnością tego procesu, - wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem kapitałowym, - ustala adekwatny poziom kapitałów w stosunku do ponoszonego ryzyka bankowego zgodnie z „Procedurą szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Garwolinie”.
Zespół z Zarządzania Ryzykami i Analiz	- dokonuje pomiaru, monitorowania poziomu ryzyka kapitałowego, - raporty z analizy przedstawia Zarządowi zgodnie z terminami określonymi w „Regulaminie funkcjonowania systemu informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Garwolinie”.
Pracownicy uczestniczący w systemie kontroli wewnętrznej	- nadzoruje metodykę zarządzania ryzykiem kapitałowym w banku oraz dokonuje przeglądów poprawności realizacji procesów zarządzania tym ryzykiem.

Raportowanie ryzyka kapitałowego

Analiza ryzyka kapitałowego	Zespół zarządzania ryzykami i analiz	Zarząd Rada Nadzorcza	Półrocznie Raz w roku

Załącznik nr 2

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Garwolinie niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko
1. 22.06.2016 r.	Roman Odalski	Prezes Zarządu

2. 22.06.2016 r.	Alicja Kęckiewicz	Wiceprezes Zarządu
3. 22.06.2016 r.	Ryszard Samson	Członek Zarządu

Załącznik nr 3

Informacja na temat profilu ryzyka

1. W 2017 roku Bank Spółdzielczy w Garwolinie prowadził działalność w następujących placówkach:

- Centrala w Garwolinie,
- Oddział w Górznie,
- Oddział w Miastkowie Kościelnym,
- Oddział w Pilawie,
- Oddział w Trojanowie,
- Oddział w Wildze,
- Oddział w Żelechowie,
- Filia w Parysowie,
- Punkt Kasowy w siedzibie US w Garwolinie.
- Punkt Kasowy w siedzibie Urzędu Gminy w Garwolinie.

Bank dokonuje cyklicznej oceny istotności ryzyka obciążającego jego działalność. Ocena istotności ryzyk odbywa się zgodnie z przepisami rangi ustawowej i rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) nr 575/2013 oraz przyjętymi przez Bank regulacjami wewnętrznymi.

Ryzyka uznane przez Bank za istotne oraz ryzyka nieistotne, a mogące potencjalnie wpłynąć na sytuację Banku w kategoriach ekonomicznych, podlegają ocenie w procesie szacowania kapitału wewnętrznego. Za ryzyka istotne Bank uznał :

- a) kredytowe (w tym ryzyko rezydualne i koncentracji),
- b) płynności,
- c) stopy procentowej w księdze bankowej,
- d) walutowe,
- e) operacyjne (w tym ryzyko braku zgodności),
- f) biznesowe
- g) ryzyko modeli

Profil ryzyka banku obejmuje istotne ryzyka, które są objęte wymogiem obliczania kapitału regulacyjnego o których mowa w przepisach rangi ustawowej i w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 oraz ryzyka dla których bank wyznacza wartości graniczne(limity), których przekroczenie wymaga odpowiedniej reakcji Banku.

W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonują komórki organizacyjne Banku, które na dzień 31.12.2017 roku obejmowały swoim zakresem działania monitorowanie w/w ryzyk.

Analiza ryzyka kredytowego według stanu na dzień 31 grudzień 2017 roku

W miesiącu grudniu 2017 roku ekspozycje kredytowe ogółem według wartości bilansowej ukształtowały się na poziomie 277 162 tys. zł. W stosunku do końca listopada nastąpił ich spadek o 3 600 tys. zł tj. o 1,3%, natomiast od początku roku ekspozycje kredytowe zwiększyły się o 44 830 tys. zł, tj. o 19,3%. W porównaniu do analogicznego miesiąca w roku ubiegłym ekspozycje kredytowe zwiększyły się o 44 830 tys. zł, tj. o 19,3%.

Zmniejszenie się ekspozycji kredytowych w miesiącu grudniu było w głównej mierze wynikiem spadku papierów wartościowych o 2 765. Zobowiązania pozabilansowe udzielone spadły w analizowanym miesiącu o 2 819 tys. zł. tj. o 21,0% i ukształtowały się na poziomie 10 596 tys. zł, co również spowodowało zmniejszenie się ekspozycji kredytowych, natomiast akcje i udziały (zaliczone do aktywów trwałych) nie uległy zmianie i wyniosły 5 tys. zł.

Kredyty i pożyczki wyniosły na koniec grudnia 146 594 tys. zł i spadły w stosunku do ubiegłego miesiąca o 691 tys. zł. Na przestrzeni ostatnich dwunastu miesięcy kredyty i pożyczki zwiększyły się o 7 255 tys. zł, tj. o 5,2%.

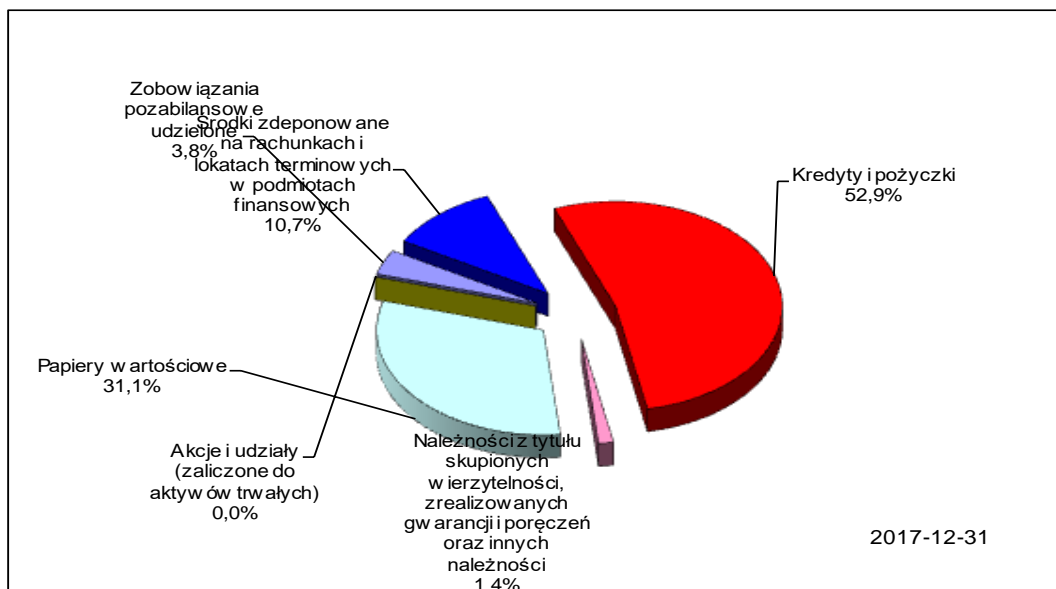
Papiery wartościowe ukształtowały się na koniec analizowanego miesiąca na poziomie 86 286 tys. zł i zwiększyły się w stosunku do końca ubiegłego roku o miesiąca listopada o 19 822 tys. zł, tj. o 3,1%.

Należności ogółem według wartości brutto w miesiącu grudniu wzrosły o 2 025 tys. zł i ukształtowały się na poziomie 213 285 tys. zł. Zanotowane zwiększenie było wynikiem wzrostu należności od podmiotów sektora finansowego o 2 676 tys. zł, tj. o 4,3%.

W analizowanym miesiącu wystąpił spadek o 71 tys. zł należności od podmiotów sektora niefinansowego, które wyniosły 126 375 tys. zł, natomiast należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych spadły o 580 tys. zł i ukształtowały się na poziomie 22 410 tys. zł.

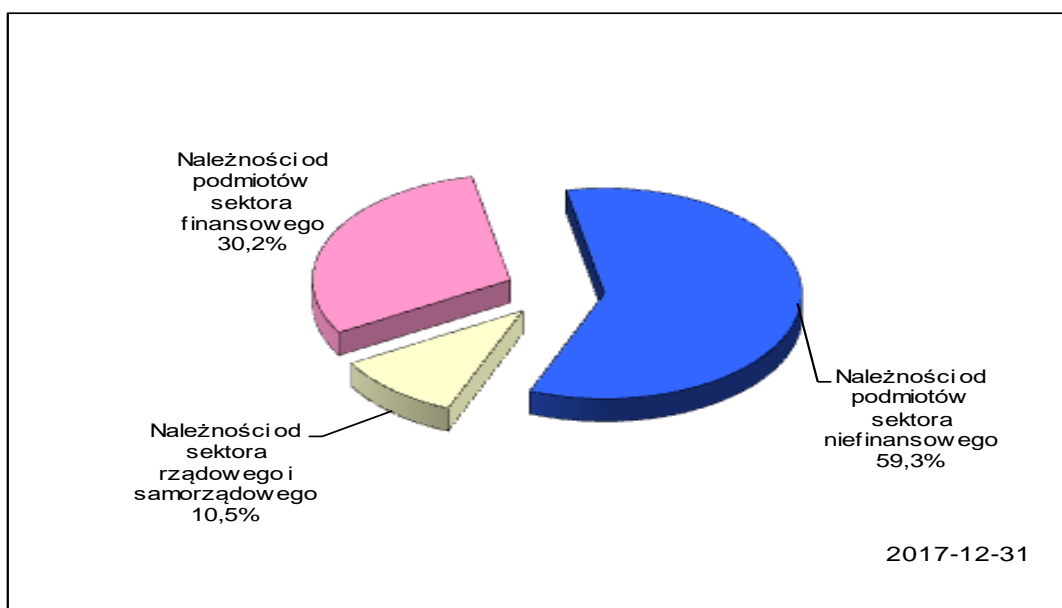
W miesiącu grudniu 2017 roku struktura ekspozycji kredytowych ogółem według wartości bilansowej była następująca:

o Kredyty i pożyczki:	52,9%, (146 594 tys. zł),
o Środki zdeponowane na rachunkach i lokatach terminowych w podmiotach finansowych:	10,7%, (29 674 tys. zł),
o Papiery wartościowe:	31,1%, (86 286 tys. zł),
o Zobowiązania pozabilansowe udzielone:	3,8%, (10 596 tys. zł),
o Akcje i udziały (zaliczone do aktywów trwałych):	0,0%, (5 tys. zł),
o Należności z tytułu skupionych wierzytelności, zrealizowanych gwarancji i poręczeń oraz innych należności:	1,4%, (4 007 tys. zł).

Struktura należności według sektorów ukształtowała się na koniec analizowanego miesiąca następująco:

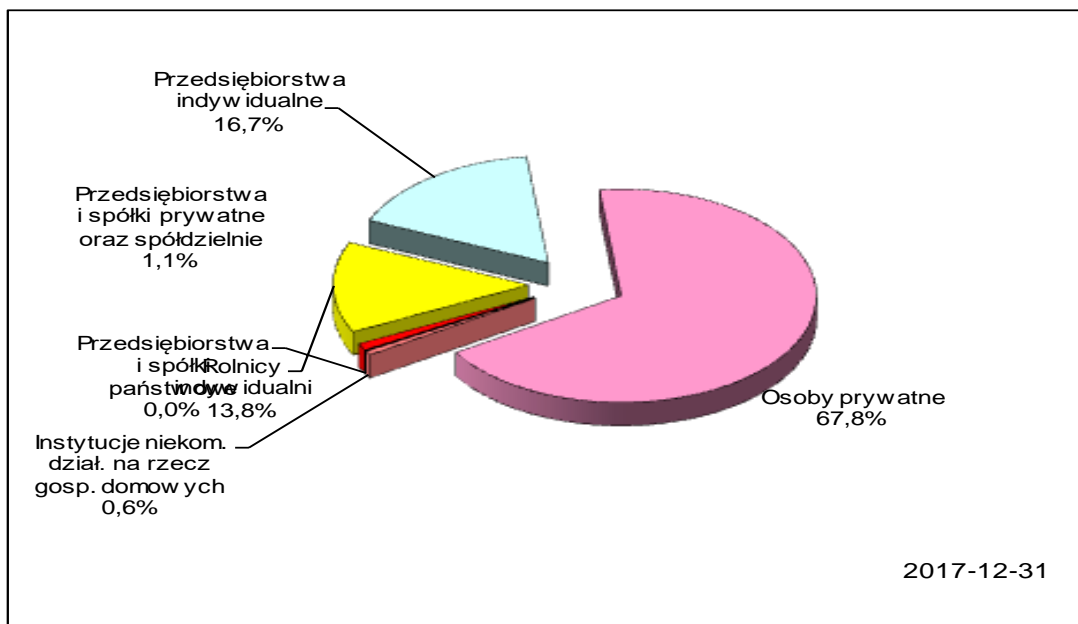
- Należności od podmiotów sektora niefinansowego: 59,3%, (126 375 tys. zł),
- Należności od podmiotów sektora finansowego: 30,2%, (64 500 tys. zł),
- Należności od sektora rządowego i samorządowego: 10,5%. (22 410 tys. zł).

Struktura należności od podmiotów sektora niefinansowego ukształtowała się na koniec grudnia następująco:

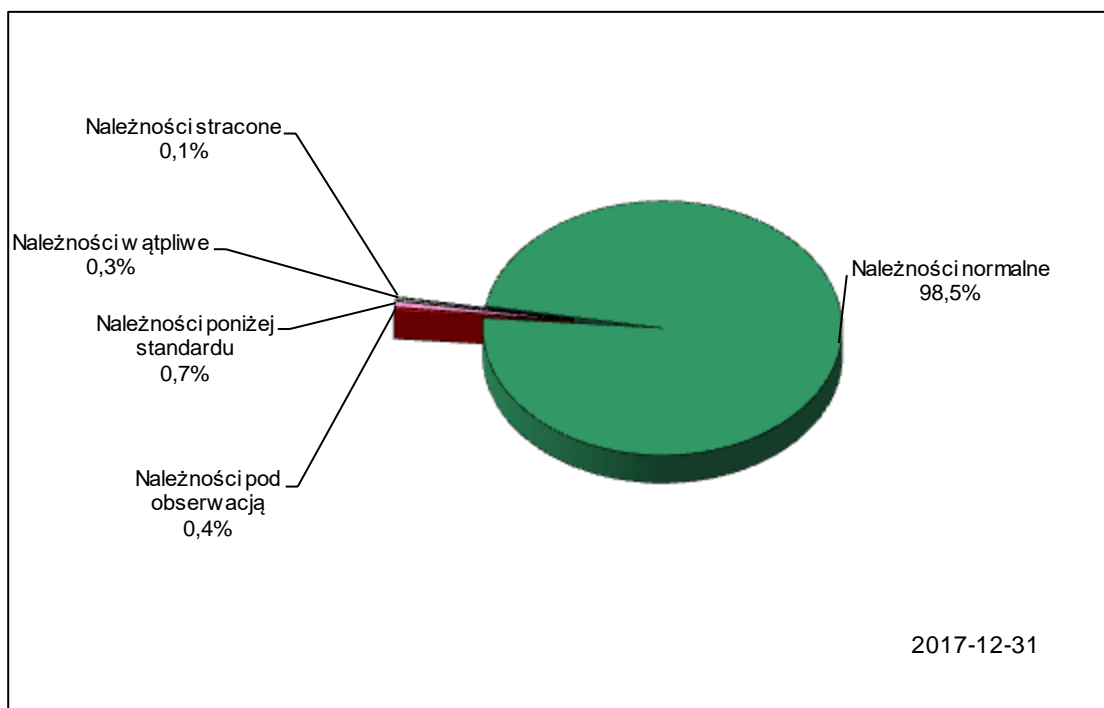
- Należności od rolników indywidualnych: 13,8%, (17 428 tys. zł),
- Należności od osób prywatnych: 67,8%, (85 708 tys. zł),
- Należności od przeds. i sp. prywatnych oraz spółdzielni: 1,1%, (1 340 tys. zł),
- Należności od przedsiębiorstw indywidualnych: 16,7%, (21 131 tys. zł),
- Należności od przeds. i sp. państwowych: 0,0%, (0 tys. zł),
- Należności od inst. niekom. dział. na rzecz gosp. domowych: 0,6%. (768 tys. zł).

Struktura należności ogółem wg klas ryzyka na koniec analizowanego miesiąca ukształtowała się następująco:

- Należności normalne: 98,5%, (210 007 tys. zł),
- Należności pod obserwacją: 0,4%, (820 tys. zł),
- Należności poniżej standardu: 0,7%, (1 545 tys. zł),
- Należności wątpliwe: 0,3%, (540 tys. zł),
- Należności stracone: 0,1%. (316 tys. zł).

Analiza wskaźnikowa ryzyka kredytowego na dzień 31.12.2017 r. kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Stan na dzień				Limity wewnętrzne	Wykorzystanie limitu w analizowanym miesiącu	Zmiana		
	2016-12-31	2016-12-31	2017-11-30	2017-12-31			w stosunku do analogicznego miesiąca w roku ubiegłym	w stosunku do końca ubiegłego roku	w stosunku do końca ubiegłego miesiąca
Wskaźniki podlegające wewnętrznym limitom ostrożnościowym									
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) (%)	16,60	16,60	15,87	15,72	min. 8	51%	-0,88	-0,88	-0,15
Współczynnik kapitału Tier I (%)	16,60	16,60	15,87	15,72	min. 10,25	65%	-0,88	-0,88	-0,15
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	16,60	16,60	15,87	15,72	min. 13,25	84%	-0,88	-0,88	-0,15
Kredyty i pożyczki - wg wartości bilansowej / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	53,41	53,41	47,46	47,35	max. 80	59%	-6,06	-6,06	-0,10
Kredyty preferencyjne - wg wartości nominalnej / Kredyty i pożyczki - wg wartości nominalnej [%]	6,79	6,79	5,99	5,93	max. 15	40%	-0,85	-0,85	-0,06
Kredyty i pożyczki zagrożone - wg wartości nominalnej / Kredyty i pożyczki - wg wartości nominalnej [%]	3,07	3,07	1,63	1,62	max. 5	32%	-1,46	-1,46	-0,01
Wskaźnik pokrycia należności zagrożonych rezerwami celowymi [%]	16,91	16,91	37,11	40,08	min. 30	75%	23,17	23,17	2,97
Wskaźnik pokrycia należności poniżej standardu rezerwami celowymi [%]	13,26	13,26	19,98	20,04	inf.		6,78	6,78	0,06
Wskaźnik pokrycia należności wątpliwych rezerwami celowymi [%]	50,00	50,00	50,00	50,75	inf.		0,75	0,75	0,75
Wskaźnik pokrycia należności straconych rezerwami celowymi [%]	57,51	57,51	100,02	119,47	inf.		61,96	61,96	19,45
Wskaźnik pokrycia należności z tytułu kredytów i pożyczek zagrożonych rezerwami celowymi [%]	16,91	16,91	37,11	40,08	min. 30	75%	23,17	23,17	2,97
Wskaźnik pokrycia należności z tytułu kredytów i pożyczek poniżej standardu rezerwami celowymi [%]	13,26	13,26	19,98	20,04	inf.		6,78	6,78	0,06
Wskaźnik pokrycia należności z tytułu kredytów i pożyczek wątpliwych rezerwami celowymi [%]	50,00	50,00	50,00	50,75	inf.		0,75	0,75	0,75
Wskaźnik pokrycia należności z tytułu kredytów i pożyczek straconych rezerwami celowymi [%]	57,51	57,51	100,02	119,47	inf.		61,96	61,96	19,45
Suma dużych zaangażowań (ekspozycji) w stosunku do funduszy własnych - kapitału uznanego Banku	54,16	54,16	53,04	54,36	max. 80	68%	0,20	0,20	1,32
Suma znaczących zaangażowań kapitałowych w relacji do funduszy własnych – kapitału uznanego Banku [%]	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 50	0%	0,00	0,00	0,00

Wskaźniki struktury aktywów wg wartości bilansowej									
Kasa	2,08	2,08	1,71	1,85	max. 4	46%	-0,24	-0,24	0,14
Należności od Banku Centralnego	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 0	0%	0,00	0,00	0,00
Należności od podmiotów finansowych	16,44	16,44	19,92	20,84	max. 35	60%	4,39	4,39	0,91
Należności od podmiotów niefinansowych	43,39	43,39	40,05	40,11	max. 55	73%	-3,27	-3,27	0,07
Należności od podmiotów sektora rządowego i samorządowego	10,02	10,02	7,41	7,24	max. 20	36%	-2,78	-2,78	-0,17
Papiery wartościowe	25,48	25,48	28,69	27,87	max. 35	80%	2,40	2,40	-0,82
Aktywa trwałe	2,16	2,16	1,72	1,75	max. 4	44%	-0,41	-0,41	0,03
Pozostałe aktywa	0,43	0,43	0,50	0,34	max. 2	17%	-0,08	-0,08	-0,16
Wskaźniki struktury posiadanego portfela instrumentów finansowych wg wartości bilansowej									
Papiery wartościowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu emitowane przez instytucje rządowe oraz bank centralny	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 0	0%	0,00	0,00	0,00
Papiery wartościowe z prawem do kapitału	0,00	0,00	0,00	4,44	max. 5	89%	4,44	4,44	4,44
Papiery wartościowe bez prawa do kapitału	100,00	100,00	100,00	95,56	max. 100	96%	-4,44	-4,44	-4,44
- Bony skarbowe	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 5	0%	0,00	0,00	0,00
- Obligacje skarbowe i NBP	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 1	0%	0,00	0,00	0,00
- Obligacje komercyjne i komunalne	36,51	36,51	27,06	31,61	max. 50	63%	-4,90	-4,90	4,55
- Bony pieniężne NBP	62,96	62,96	72,54	63,56	max. 75	85%	0,60	0,60	-8,98
- Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych i certyfikaty inwestycyjne	0,53	0,53	0,40	0,39	max. 3	13%	-0,14	-0,14	0,00
- Pozostałe papiery wartościowe bez prawa do kapitału nie dopuszczone do publicznego obrotu	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 2	0%	0,00	0,00	0,00

Wskaźniki struktury portfela kredytowego wg podmiotów									
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla podmiotów finansowych w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 2	0%	0,00	0,00	0,00
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla przedsiębiorstw i spółek państwowych w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 2	0%	0,00	0,00	0,00
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	1,93	1,93	0,93	0,90	max. 4	23%	-1,03	-1,03	-0,03
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla rolników indywidualnych w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	14,77	14,77	11,83	11,71	max. 25	47%	-3,06	-3,06	-0,12
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla przedsiębiorstw indywidualnych w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	12,48	12,48	14,39	14,20	max. 20	71%	1,72	1,72	-0,19
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla osób prywatnych w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	51,60	51,60	56,98	57,61	max. 70	82%	6,01	6,01	0,63
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla instytucji niekomercyjnych dział. na rzecz gosp. domowych w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	0,70	0,70	0,53	0,52	max. 2	26%	-0,18	-0,18	-0,01
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla podmiotów sektora rządowego - wg wartości nominalnej [%]	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 2	0%	0,00	0,00	0,00
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla podmiotów samorządowych - wg wartości nominalnej [%]	18,52	18,52	15,34	15,07	max. 25	60%	-3,46	-3,46	-0,28
Wskaźniki struktury portfela kredytowego wg produktów									
Udział kredytów w rachunkach bieżących w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	1,52	1,52	1,51	1,31	max. 10	13%	-0,21	-0,21	-0,20
Udział kredytów w ROR w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	0,51	0,51	0,43	0,43	max. 2	22%	-0,08	-0,08	0,00
Udział kredytów gotówkowych w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	0,42	0,42	0,33	0,31	max. 3	10%	-0,11	-0,11	-0,02
Udział kredytów na cele konsumpcyjne - gotówkowe, sezonowe, na zakup pojazdów w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	8,46	8,46	8,85	8,73	max. 17	51%	0,27	0,27	-0,13
Udział kredytów na cele konsumpcyjne - ratalne w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 2	0%	0,00	0,00	0,00
Udział kredytów w rachunku karty kredytowej w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 1	0%	0,00	0,00	0,00
Udział kredytów obrotowych w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	2,99	2,99	2,09	2,12	max. 5	42%	-0,87	-0,87	0,03
Udział kredytów inwestycyjnych w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	29,50	29,50	25,19	24,81	max. 50	50%	-4,69	-4,69	-0,37
Udział kredytów udzielonych na nieruchomości mieszkaniowe w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	32,89	32,89	38,47	39,23	max. 45	87%	6,33	6,33	0,75
Udział kredytów udzielonych na nieruchomości w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	3,77	3,77	3,79	3,83	max. 10	38%	0,05	0,05	0,03
Udział kredytów udzielonych na usuwanie skutków powodzi, osuwisk ziemnych i huraganów w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 5	0%	0,00	0,00	0,00
Udział kredytów studenckich w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	0,00	0,00	0,00	0,00	max. 1	0%	0,00	0,00	0,00
Udział kredytów udzielonych na pozostałe cele w portfelu kredytowym - wg wartości nominalnej [%]	19,93	19,93	19,33	19,23	max. 30	64%	-0,69	-0,69	-0,10

W zakresie ryzyka stopy procentowej kluczowe wskaźniki ekspozycji na ryzyko na datę 31.12.2016 r kształtowały się następująco:

LIMITY OGRANICZAJĄCE POZIOM RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ	Limit	Wartość bieżąca	Poziom wykorzystania limitu
Limit wskaźnika: luka skumulowana / wartość bilansowa aktywów	8,0%	2,6%	32,47%
Limit na zmianę wyniku odsetkowego z tyt. ryzyka przeszacowania i bazowego w relacji do funduszy własnych [+/- 100 p.b.]	10,0%	9,5%	95,25%
Limit na zmianę wartości ekonomicznej banku w relacji do funduszy własnych [+/- 200 p.b.]	5,0%	0,7%	14,55%
Limit na zmianę wyniku odsetkowego z tyt. ryzyka przeszacowania i bazowego w relacji do wyniku odsetkowego [+/- 50 p.b.]	15,0%	18,2%	121,30%
Limit luki niedopasowania pow. 1 roku do 2 lat w relacji do funduszy wł.	100,0%	15,7%	15,67%
Limit luki niedopasowania pow. 2 lat do 5 lat w relacji do funduszy wł.	20,0%	4,9%	24,67%
Limit strat z tytułu aktywów i pasywów z terminami przeszacowania powyżej 3 miesięcy - ryzyko krzywej dochodowości	1,0%	0,0%	0,00%
Limit strat z tytułu ryzyka opcji klienta w relacji do funduszy wł.	1,0%	0,0%	0,00%
Limit na rozpiętość pomiędzy marżą odsetkową a marżą graniczną [min]	0,55%	0,74%	134,39%

Limit dla ryzyka bazowego aktywa oprocentowane zależne od stawek zewnętrznych (zmienna stopa) limit 80% aktywów oprocentowanych – wykorzystanie limitu 88,3%

Przekroczenia limitów były raportowane celem podjęcia określonych działań zaradczych.

W zakresie ryzyka operacyjnego poziom materializacji ryzyka przedstawiono w **XIII**.

Ryzyko biznesowe

1. Przy badaniu istotności ryzyka biznesowego, Bank przeprowadza ocenę skali zmiany wyniku finansowego w okresie 12 miesięcy w następstwie zmian w otoczeniu Banku.
2. Wewnętrzny wymóg kapitałowy na ryzyko biznesowe wyznaczany jest zgodnie z poniższym scenariuszem:
  - 1) spadek obligi kredytowego o 10% (spadek może być spowodowany nietrafioną ofertą kredytową lub zbyt wysoką ceną kredytu) – wpływ na wynik finansowy wyliczany wg średniego oprocentowania kredytów,
  - 2) ulokowanie środków, które nie zostały przeznaczone na kredyty, na lokatach rynku międzybankowego – wpływ na wynik finansowy wyliczany wg średniego oprocentowania lokat międzybankowych,
  - 3) stały wzrost depozytów na poziomie wynikającym z analizy historycznej – wpływ na wynik finansowy wyliczany wg średniego oprocentowania depozytów,
  - 4) ocena spadku wyniku finansowego zakładająca wszystkie trzy poprzednie punkty.
3. Jeżeli skala zmiany wyniku finansowego, o którym mowa w ust. 1 jest większa niż **10%** planowanego wyniku finansowego za rok, w którym przeprowadzana jest analiza i Bank uzna ryzyko za istotne, wówczas tworzy wewnętrzny wymóg kapitałowy na ryzyko biznesowe.
4. Wewnętrzny wymóg kapitałowy równy jest kwocie zmiany (spadku) wyniku finansowego obliczonej zgodnie z ust. 2, przemnożonej przez wagę 8%.

Wymóg kapitałowy na ryzyko biznesowe na dzień 31-12-2017r.

Ryzyko biznesowe

dane w zł

Wyszczególnienie		Wartość
Obligacje kredytowe	x	148 674,96
Spadek obligi kredytowego	10,00%	14 867,50
Średnie oprocentowanie kredytów	4,83%	718,55
Średnie oprocentowanie lokat międzybankowych	1,32%	196,25

Baza depozytowa	x	283 592,00
Średnioroczny przyrost depozytów	19,50%	55 300,44
Średnie oprocentowanie depozytów	0,35%	193,55
Zmiana wyniku finansowego	x	-715,85
Planowany wynik finansowy	x	1 352,00
Limit zmiany wyniku finansowego	10,00%	
Limit pokrycia kapitałem	8,00%	

Wymóg kapitałowy na ryzyko biznesowe	57,27
---	--------------

Ryzyko kapitałowe

Ryzyko kapitałowe

Bank w ocenie istotności ryzyka kapitałowego dokonuje analizy:

- 1) wpływu na adekwatność kapitałową instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR - redukcji w 2014 roku funduszu udziałowego, instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych, zaliczanych do funduszy własnych,
- 2) kosztów z tytułu ryzyka obniżenia wewnętrznego współczynnika wypłacalności poniżej wartości limitowanej.

A. Wpływ amortyzacji instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR na adekwatność kapitałową

1. Oceny wpływu amortyzacji instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR Bank dokonuje poprzez ustalenie kwoty amortyzacji funduszu udziałowego, instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych, pozostałej od daty analizy do dnia 31.12.2014 roku. Jeżeli kwota amortyzacji przewyższa **3%** funduszy własnych obliczonych zgodnie z rozporządzeniem CRR to Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy.
2. Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu amortyzacji instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR stanowi nadwyżka wyliczonej kwoty amortyzacji ponad ustalony limit.

B. Ryzyko obniżenia wewnętrznego współczynnika kapitałowego

1. Oceny istotności ryzyka kapitałowego Bank dokonuje poprzez ustalenie kosztów utrzymania wewnętrznego współczynnika kapitałowego na poziomie minimalnym 12,0%.

2. Bank sumuje maksymalne wartości poszczególnych wewnętrznych wymogów kapitałowych wyznaczonych dla każdego ryzyka w okresie 12 miesięcy poprzedzających datę analizy.
3. Jeżeli obliczony wewnętrzny współczynnik kapitałowy na podstawie bieżącego poziomu funduszy własnych i maksymalnych wewnętrznych wymogów kapitałowych, o których mowa w ust. 2, jest niższy niż 12,0%, Bank uznaje poziom ryzyka kapitałowego za istotny.
4. Wewnętrzny wymóg kapitałowy dla ryzyka kapitałowego Bank oblicza jako koszt pozyskania dodatkowych funduszy w postaci pożyczki podporządkowanej, niezbędnych do uzyskania wewnętrznego współczynnika kapitałowego na poziomie 12,0%.
5. Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kapitałowego stanowi sumę kosztów odsetek od pożyczki podporządkowanej w wysokości określonej w ust. 4, obliczonej w skali roku; oprocentowanie pożyczki podporządkowanej ustalane jest w oparciu o funkcjonujące w Zrzeszeniu regulacje w tym zakresie.

C. Końcowy dodatkowy wymóg na ryzyko kapitałowe

Wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka kapitałowego stanowi suma wymogów:

- 1) obliczonych zgodnie z pozycją A,
  - 2) na ryzyko obniżenia wewnętrznego współczynnika kapitałowego poniżej wartości limitowanej wyznaczonego zgodnie z pozycją B.
  - 3) nietrafioną ofertą kredytową lub zbyt wysoką ceną kredytu) – wpływ na wynik finansowy wyliczany wg średniego oprocentowania kredytów,
  - 4) ulokowanie środków, które nie zostały przeznaczone na kredyty, na lokatach rynku międzybankowego – wpływ na wynik finansowy wyliczany wg średniego oprocentowania lokat międzybankowych,
  - 5) stały wzrost depozytów na poziomie wynikającym z analizy historycznej – wpływ na wynik finansowy wyliczany wg średniego oprocentowania depozytów,
  - 6) ocena spadku wyniku finansowego zakładająca wszystkie trzy poprzednie punkty.
5. Jeżeli skala zmiany wyniku finansowego, o którym mowa w ust. 1 jest większa niż **10%** planowanego wyniku finansowego za rok, w którym przeprowadzana jest analiza i Bank uzna ryzyko za istotne, wówczas tworzy wewnętrzny wymóg kapitałowy na ryzyko biznesowe.
  6. Wewnętrzny wymóg kapitałowy równy jest kwocie zmiany (spadku) wyniku finansowego obliczonej zgodnie z ust. 2, przemnożonej przez wagę 8%.

Limity wymogów kapitałowych ustalone na 2017r.

1. Bank zobowiązany jest do takiego kształtowania pozycji bilansowych i pozabilansowych, aby sumaryczny wewnętrzny wymóg kapitałowy nie przekraczał na koniec okresu sprawozdawczego **93,7%** funduszy własnych.
2. Ustala się następujące limity:
  - 1) w zakresie regulacyjnych wymogów kapitałowych:
    - a) ryzyko kredytowe - 68 % funduszy własnych,
    - b) ryzyko rynkowe - 0,7 % funduszy własnych,
    - c) ryzyko operacyjne - 10 % funduszy własnych,
  - 2) na pokrycie dodatkowych ryzyk:
    - a) ryzyko koncentracji - 4 % funduszy własnych,
    - b) ryzyko płynności - 3% funduszy własnych,
    - c) ryzyko stopy procentowej - 3% funduszy własnych,
    - d) ryzyko biznesowe - 1% funduszy własnych,
    - e) ryzyko kapitałowe -2% funduszy własnych,
    - f) ryzyko modeli - 2% funduszy własnych

3.1. Podstawą wyliczenia limitów w danym miesiącu są fundusze własne Banku obliczone na koniec okresu sprawozdawczego.

Poziom wykorzystania limitów wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka

na dzień 31-12-2017r

	Limit wymogów kapitałowych kwotowy w tys. zł	poziom wykorzystania limitu w tys. zł.	poziom wykorzystania limitu w %
Fundusze własne -21.893			
2% funduszy własnych - 438			
Ryzyko kredytowe	14.887	9.744	65,5%
Ryzyko rynkowe	153	0,00	0%
Ryzyko operacyjne	2.189	1.396	63,8%
Ryzyko koncentracji	876	0,00	0%
Ryzyko płynności	657	0,00	0%
Ryzyko stopy procentowej	657	736	112,%
Ryzyko biznesowe	219	57	26,2%
Ryzyko kapitałowe	438	0,00	0%
Ryzyko modeli	438	0,00	0%
Razem	20.514	11.933	58,2%

